Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 161 | Łódź, Wtorek, 12 lipca 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ח׳ תמוז תרצ״ב | № 161

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היטלעריסטען דראהען יודען אין לייפציג

לייפציג, 11. (ספ. טעל.)

ווי עס איז מודיע די ליבקע פרעסע, האבען א סך יודען אין לייפציג בעקומען בריף מיט פער־שידענע דראהונגען.

די אויטאר׳ען פון די בריף זענען היטלעריס־טען, צווישען דער יודישער בעפעלקערונג האבען די בריף ארויסגערופען גרויס אונרוהיגקייט.

מען גרייט שויז צו די ווירט־שאפטליכע וועלט־קאנפערענץ

גענף, 11 (ספ. טעל.)

דער גענעראל-סעקרעטאר פון דער פעלקער־ליגע האט בעקומען פון גענעראל-סעקרעטאריאט פון דער לאזאנער קאנפערענץ א בריף, אין וועל־כען עס ווערט מיטגעטיילט די רעזאלוציע פון דער לאזאנער קאנפערענץ וועגען רופען א ווירטשאפט־ליכע וועלט-קאנפערענץ מיט וועלכער סוועט זיך פער־נעהמען די פעלקער-ליגע.

צו דער אפערע פון צורויבען לינדבערגס קינד

ניו-יארק, 11 (ספ. טעל.) דער פערמיס־לער אין דער אפערע פון צורויבען לינדבערגס קינד, קורטיס, איז פערמשפט געווארען אויף 1 יאהר תפיסה און צו בעצאהלען 1000 דאלאר.

פערשמפט א פוילישען יוד אין ברעמען

ברעמען, 11 (ספ. טעל.)

דא איז פערמשפט געווארען אויף 3 יאהר תפיסה פאר גנבות און אפערעס א געוויסער דוד גראבטיך פון ווארשא.

גענעראל־שטרייק אין שארלערוא

בריסעל, 11 (ספ. טעל.)

די סאציאליסטישע פארטיי אין שארלערוא האט ערקלערט א גענעראל-שטרייק.

דער בעלגישער קריגס-מיניסטער האט מודיע געווען, אז ער וועט ערקלעהרען אויסנאהם-צושטאנד אין שארלערוא און האט אהינגעשיקט א פולק מיליטער.

Dr. med.

D. ROZENCWAJG

האט זיך איבערצויגען אויף

16 Narutowicza 16

(Piłsudskiego 76)

Telefon 128=74.

נעהמט אן פון 9–10 פריה און פון 6–7 אווענד.

צולִיב׳ן טויט פון אונזער לאנגיעהריגען פערוואלטונגס-מיטגליד פון „לינת החולים"

נ״ע

אשר לייב שקורניק

דריקען מיר אויס דער פאמיליע אונזער איניגסטען מיטגעפיהל.

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון „לינת החולים" אין לאדז.

צום טויט פון אונזער פעודינסטפולען לאנגיעהריגען מיטגליד נ״ע

באריס עטינגאן

דריקען מיר אויס דער פאמיליע און דער פערוואלטונג פון דער אקציען-געזעלש. „נ. עטינגאן און קאמפ." אונזער איניגסטען בייליד.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון „לינת החולים"

4256

כשר! „BAR ROGOZIKA", Zielona 11, Tel. 189-14 כשר!

מאכט בעקאנט, אז צוליב דעם פאלען פון די פרייזען פון געפליגעל זענען די פרייזען פון היינט רעדוצירט געווארען א מיטאג מיט געפליגעל צו 1.75 זל.

בעמערקונג: צוליב דעם צופרידענשטעלען פון די ג׳ געסט האבען מיר אנגאזשירט דעם לאנגיעהריגען קוכמייסטער פון פיקאדילי. מיר עמפפעהלען די בעסטע אוועדנבריטען צו קאנקורענץ-פרייזען. ▬ ערשטקלאסיגע און שנעלע בעדינונג. ▬ עס ווערט געבעטען די ג׳ געסט זיך צו איבערצייגען, ווער עס בלאפט.

מודעה מהראבינאט.

אזוי ווי נאך רשווערע מיה איז ב״ה געלונגען איינצופיהרען ארדענונג אין כשרות ביי די געשאכטענע גענז, הינער, קאטשקעס, אז מ׳זאל וויסען עס איז נאר כשר, וועלכעס האט א בלעכענע בלאמבע אויף די פולקע מיט דער אויפשריפט: „כשר לאדז אויפזיכט ראבינאט ועד הכשרות". יעצט האט זיך ווידער פערשפרייט געשאכטענע עופות אהן בלעכענע בלאמבעס, זענען מיר שטרענג מזהיר, אז אהן בלעכענע בלאמבע איז נבלה וטרפה, און יע־דער יוד זאל אנזאגען מ׳זאל נישט קויפען אהן בלאמבע, ער זאל נישט נכשל ווערען אין עסען טרפות און די כלים ווערען טרפה. אז מען וועט שטרענג אפהיטען וועט מען זיין זיכער. אז מען עסט כשר.

לאדזער ראבינאט ועד הכשרות.

בעמערקונג: קיין שום קצב און געזלער זאל נישט האבען אין זיין געהעלב עופות אהן בלאמבע, אין געגענפאל וועט מען מפרסם זיין, אז ביי איהם טאר מען נישט קויפען אלס כשר.

ENGLISH

פאראנפענגער און פארם־געשריטענע. קאנווערסא־ציע, ליטעראטור

ערטיילט א פעהיגער פע־דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

בעקאנטמאכונג.

אין מיין ניי-רעמאנטירטען ערשטקלאסיגען לאקאל ווערען ארויסגעגעבען געשמאקע

מיטאגען

צום פרייז פון 1.60, מיט געפליגעל 1.75

ח. באֶרדיני

פיעטריקאווער 43.

4228

כשר! וויכטיג! כשר

נייעס צום זומער-סעזאן!

ווילט איהר זיין געזונד?

ווילט איהר עסען געשמאקע און פרישע מיטאגען, פריהשטיקען און אווענדברויטען?

קומט אלע ווי איינער נור אין דעם גוט-בעקאנטען, היגיענישען, כשר׳ן

באר „בריסטאל"

4 פאלודניאווא 4

טעל. 151-74

וואו איהר בעקומט צו יעדער צייט די בעסטע

מיטאגען פון 50 גר. און מיט געפליגעל

און פער־שידענע אווענדברויטען

פון 90 גר. או.

פריהשטיקען צו בעקומען פון 7 פריה אן

קומט און איבערצייגט אייך! געבעקס פריי! ◆◆ סאלידע בעדינונג!

כ׳שיק אפ מיטאגען צו הויז אהן עקסטרא קאסטען.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, וואס פאהרט נאך ווישניאווא-גורא, אז עס קורסירם פון 8/7 אן ד. י.

ספעציעלע אויטאבוסען

יעדע שעה פון 8 פריה ביז 9 אוועגד, אזוי ווי אין פאריגען יאהר.

האלטעשטעלע ווידזעוו אויף דער באיסקא סטאדיאן. דער טראמוואי 10 שטעלט זיך אב ביי דער האלט שטעלע. פרייז 1.20 זל. ארדונג געזיכערט.

מיט אכטונג

פעראייניגטע אויטאבוסען פון בזשעזשין.

4254

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען־שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

פאר גאלד, בּיזשוטעריע

און לאמבארד-קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

געדענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט׳ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד. לאדז. פיעטריק. 31

אויפנאהם-שעה׳ן טעגליך פון 4–8 אוו.

AMBULATORJUM WENEROLOGICZNE

przy lecznicy ZGIERSKIEJ 17

נעהמט אן טעגליך ספעצ. ארצט

Dr. H. HOZANER

פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען.

מענער-שטונדען פון 1–2 בייטאג.

צו דער חתונה פון פרל.

טויבע זשימנאווארע

(וולאצלאוועק)

מיט ה׳ **אברהם גאלדהאמער**

(אלעקסאנדער)

ווינשען א בליהענדע צוקונפט.

שמואל כעלעמער און פרוי.

אלעקסאנדער, אין יולי 1932.

אויפקלערונג

די פערוואלטונג פון פרוכטען- און געמיזע־פעראיין, מלינארסקא 9, דריקט אויס איהר בעדויערן און מאכט א שטענגען פארוואורף די ח״ח גאטליב משה און שפירא יעקב יצחק, ווי אויך אלע אנדערע פעראיינס-מיטגלידער, וואס האבען געווארפען שמוץ און זלזולים אויף אונזער געוועזענעם פרעזעס טייטעלבוים איטשע. מיר פעראורטיילען די געמיינע אינטריגע, וואס איז געפיהרט געווארען געגען אונזער טעטיגסטען און אקטיווסטען מיטגליד און מיר ערקלערען, אז דער ח׳ טייטעלבוים איז לויט דעם פעראיין פולשטענדיג אין ארדנונג.

די פערוואלטונג פון פרוכטען-און געמיזע-פעראיין, מלינארסקא 9.

4259

בלוטיגער זונטאג אין דייטשלאנד

ווייטערע ברידער־קאמפען—טויטע און פערוואונדעטע

בריסעל, 11. (ספ. טעל.)

זונטאג זע (?) ווי ערגמאל פארגעקומען בלוטיגע פאליטישע געשעהענישען וואס האבען געבראכט א סך מענשליכע קרבנות.

אין אחלאי זענען פערהאן דריי דערהרגעטע, און דרייסיג פערוואונדעטע.

האקענקרייצלער זענען בעפאלען די וואוינונגען פון די רייכסבאנער און זיי מערדערליך געשלאגען.

דאס לאקאל פון די פראפעסר פעראייניגען איז דעמאלירט געווארען און דער סעקרעטאר איז שווער פערוואונדעט געווארען מיט א מעסער.

די היטלעריסטען האבען פולשטענדיג בעהערשט די שטאט, זיי האבען געשאסען און געשטאכען מיט מעסערס אויף פערדעכטיגע פערביי־גייער. זיי האבען געמאכט רעוויזיעס און געזוכט געווער.

די פאליציי איז געווען מאכטלאז, ערשט ווען עס זענען אנגעקומען פאליציאנטען פון שכנותדיגען שטעט און א שוואדראן רייכסוועהר־קאוואלעריע איז שפעט ביינאכט צוריקגעשטעלט געווארען די אידרנגוג אין שטאט.

אין שטעטעל באנטה האט מען פון די פענסטער און טירען געשאסען אויף א דעמאנסטראציע פון די רייכסבאנער, דריי פערזאן זענען דערהרגעט געווארען און א סך פערוואונדעט.

די רייכסבאנער זענען דאן צוגעטרעטען צו נעהמען מיט שטורעם די הייזער וואס די היטלעריסטען האבען בעזעצט. און עס איז דערביי געקומען צו א געוואלדיגע שיסעריי און קאמף אויף מעסערס.

אין דיסקיפיץ האבען די היטלעריסטען געשאסען פון אויטאמאבילען צו זייערע געגנער, 2 סאציאליסטען זענען פערוואונדעט געווארען.

בערלין, 11. (ספ. טעל.)

בעת א צוזאמענשטויס וואס איז בעכטען פארגעקומען אין דואוסבורג, זענען דריי דעמאנסטראנטען דערהרגעט געווארען.

דארט איז אויך געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען פאליציי און קאמוניסטען. וועלכע האבען אויסגעשטעלט אין שטאט באריקאדען. מעהרערע פערוואונדעטע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

מען האלט אז די געשעהענישען זענען בלוטיגע פארבערייטונגען צו די וואהלען אין דייטשלאנד.

לייפציג, 11. (ספ. טעל.)

אין די לעצטע דריי טעג זענען ווידער פארגעקומען בלוטיגע אונרוהען אין לייפציג, האלע, דרעזדען, קארעניץ, פלאוען, צוויקאו, גרימא, זייצו און זאנדערדארף.

4 פערזאן זענען דערהרגעט געווארען און העכער הונדערט מענשען זענען שווער פערוואונדעט געווארען. 520 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

דער שעף פון דער אמעריקא־נער שמוגעל־פאליציי

קאנפיסקירט אליין געשמוגעלטער אלקאהאל.

אונטערוואסער־שיף „פראמעטעי"

איז אינוועניג פערגאסען געווארען מיט וואסער

דער טויט פון 62 מאטראזען ענטגילטיג פעסטגעשטעלט

פאריז, 11. (ספ. טעל.)

בעכטען זענען צוויי טויכערס, א פראנצויז און אן איטאליענער צוגעקומען צו דער אונטערגעגאנגענער אונטערוואסער־שיף „פראמעטעי" זיי האבען איבעגע מאל אנגעקלאפט אין די וואנד פון דער שיף, כדי אנצוקניפען א קאנטאקט מיט דער מאנשאפט. זיי האבען אבער נישט בעקומען קיין שום ענטפער. דאס שטעלט ענדגילטיג פעסט, אז די מאנשאפט לעבט נישט.

אין אווענד האט זיך דער איטאליענישער טויכער נאכאמאל אראפגעלאזט אין ים און האט פעסטגעשטעלט אז עס זענען אפען צוויי לעכער און די שיף איז פערגאסען מיט וואסער.

אלס צייכען פון טרויער האט דאס ים־מיניס־טעריום פעראָרדענט אראפצולאזען די פאהנער אויף א העלפט אויף אלע שיפען.

איצט פערנעהמט מען זיך מיט ארויסהויבען די שיף פון דער טיפעניש פון ים.

דער טויכער האט, מיט דער הילף פון א רעפלעקטאר געזעהען ליגען אין דער שיף א צוקוועטשטען קערפער פון אן אפיציר.

זיך דריי מאל גע'שמד'ט

אנ'אונארמאל יודיש מיידעל

נאכן טויט האט מען זי קובר געווען אויפן יודישן בית־עולם

ווארשא, 11. (טעלעפאניש).

אין שפיטאל „דוש. יעזוס" איז געשטארבען א מיידעל מיט'ן נאמען אסתר באשע ראבינאוויטש.

ווען מען איז צוגעטרעטען צו די קבורה־פאר מאלטעטען האט זיך ארויסגעשטעלט אז די פערשטארבענע איז געווען געשמדט. די יודישע קרובים האבען געטענהט אז דאס מיידעל האט זיך עהאט צוריק מגייר געווען.

די אויספארשונג האט ארויסגעוויזען אז דאס מיידעל האט זיך טאקע געהאט צוריק מגייר געווען נאר שפעטער זיך אויפסניי געשמדט. און נאכדעם ווי'רער מגייר געיוען. א גלח האט דערצעהלט אז זי האט זיך מיט א קורצער צייט צוריק צום דריטען מאל געשמדט.

די יודישע קרובים האבען אבער געטענהט, אז דאס מיידעל איז נישט געווען ביים קלארען זינען דעריבער דארף מען נישט אנערקענען איהר שמד'ן זיך.

דער רעגירונגס־קאמיסאר האט אויף דעם אר בערקענט פאר גילטיג דאס שמד'ן זיך פון דעם מיידעל און מען האט דער פערשטארבענער קובר געווען אויפ'ן יודישען בית־עולם.

דאס מיידעל איז געווען א טאכטער פון כעשטארבענעם פאריסאווער רבי'ן.

דעמאנסטראציע געגן צונעמען די פוילישע גרעניצען

ווארשא. 11 (ספ. טעל.)

אויפ פילסודסקי פלאץ איז פארגעקומען א גרויסע דעמאנסטראציע, אין וועלכע עס האבען זיך אויך בעטייליגט יודישע דעלעגאציעס, געגען די דייטשע בעמיהונגען צוצונעמען פוילישע גרעניצען.

אין קינא „פאלאס" וואס געהערט צו א דייטשער געזעלשאפט, האט מען אויסגעהאקט די שויבען.

ענגלישע פאליטיקער איז מאסקווע

מאסקווע, 11 (ספ. טעל.)

קיין מאסקווע זענען אנגעקומען אלס טוריסטען, איינינע אנגעזעהענע פאליטיקער פון דער לייבור־פארטיי.

פערשארפט די ענגליש־איר־לענדישע בעציהונגען

לאנדאן, 11 (ספ, טעל.)

די בעציהונגען צווישען ענגלאנד און אירלאנד האט זיך אזוי ווייט פערשארפט, אז עס איז מעגליך די דימיסיע פון ענגלישען גובערנאטאר אין אירלאנד. אלס צייכען פון פראטעסט געגען בעליידיגענדען ארויסטריט פון די וואלערא געגען פארשטעהער פון דער ענגלישער מאכט.

SANATORJUM „PALACE"

פאר דערוואקסענע און קינדער אין כעלמי (הינטער לאדז)

גזמט אן אלערלים קראנקע און רעקאנוואלעסצענטען. אויפזיכט פון דאקטוירים־ספעציאליסטען.

היילבעדער. טראסען צו זון־לופט־בעדער, ווערענדעם פאר ... היילא און אטעם־גימנאסטיק. מאניס־שפיל און אנדערע ... לויטענד ... אין די ציטען. שעהנע געגענד און סאסנאווע וואלד.

אידעאלע אבריה־בעדינגונגען.

Dyrektor

Dr. RAKOWSKI. 3057

צו די ה"ה גבאים!

פרייטאג נאכמיטאג האט מען מיר ביים פשיסטאנעק פון אלעקסאנדער טראמוואי ארויסגע־גנב'עט א פארטפעל מיט דאקומענטען, ווי אויך פאלגענדע וועקסלען:

1) א וועקסעל אויף 100 זל. אויסשטעלער ש. י. ארענבאך, צאהלבאר 30.9.32, קלאדראווא; 2) א וועקסעל אויף 100 זל. אויסשט. י. בערעט, צאהלבאר 20.9.32 אין קוטנא; 3) א וועקסעל אויף 300 זל. אויסשט. פערנדארף, צאהלבאר 24.7.32 אין ראגוב גאראלני; 4) א וועקסעל אויף 200 זל. אויסשט. געבר. פענדזעל, צאהלבאר 10.9.32 אין גניעזנא, ווי אויך א טשעק אויף 90 זל. צאהלבאר 15.9.32 אויסשט. י. גאלאווסקי אין פלאצק. אלע וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג.

די ה"ה גובים ווערן געבעטען געגען גרויסע בעלוינונג אבצוגעבען צו גאדלעוויטש, ביי גאלאנט, פאלודניאווי ... דיסקרעציע געזיכערט. מ'קען זיך אויך ... טעלעפ. נומ' 89 161. 4747

ZASTRZYKI, opatrunki, dyżury

LIZA NAMIOTÓWNA

Dyplomowana

Higienistka-Pielęgniarka

ALEJA I MAJA 35 front, I piętro. Tel. 145-02.

טעאטער „סקאלא", שרודמעיסקא 15.

גאסטשפילען פון דער וועלט־בעריהמטער קינסטלערין, שטערן פון ניו־יארקער קונסט־טעאטער

בערטא גערסטען מיט אנטייל פון קלארא סעגאלאוויטש

היינט, דינסטאג, 9 אוונט — צום 5־טען מאל — 2־טע פרעמיערע! פאפולערע פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

ראספוטין

ביהנע־רעפערטואר אין 6 בילדער מיט פראלאג פון אל. טאלסטאי און שטשעגאלעוו.

רעזשיסירט, איבערזעצט און ניי־אינסצענירט: מארק ארנשטיין.

אין IV בילד: ציגיינער־קאבארעט, אין וועלכען עס בעטייליגט זיך א אריגינעלער ציגיינער־טאבאר פון סאליסטען און טענצער.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא" פון 11—1, פון 5—9 און שבת א גאנצען טאג. דאס טעאטער איז מעכאניש ווענטילירט און עס איז זעהר קיהל.

רעכטס: די דייטשע לאזאן־דעלעגאציע איז צוריקגעקומען קיין בערלין.

לינקס: אונטערגעשריבען דעם לאזאנער ווטמאך. דער ענגלישער פרעמיער מאקדאנאלד (ביים טיש) שרייבט דער ערשטער אונטער דעם אָפמאך.

אפערע פון א האנדעלס-הויז אין ווארשא

אויסגעשווינדעלט הלוואות פון צוויי בענק אויף פאלשע וועקסלען

וו א ר ש א, 11 (ספ.)

אויף זכאמי 33 געפינט זיך א האנדעלס-הויז, וואס געהערט צו א געוויסען שאול בעריש בראנדעס.

אין די לעצטע טעג האט בראנדעס זיך געווענדעט צום האנדעלס-געריכט מיט א בקשה וועגען אנ׳אופאדלאַטש.

די אויספארשונג האט אבער פעסטגעשטעלט, אז בראנדעס האט דורך פאלשע וועקסלען אויסגעשווינדעלט גרויסע הלוואות פון דער דעפאזיטען-באנק אין קעלצער קרעדיט-באנק אויף א סומע פון א פירטעל מיליאן זל.

בראנדעס איז ארעסטירט געווארען צוזאמען מיט זיין זוהן.

די גוואַרדיע פון דער פויפסטליכער שטאדט

פאדערונג אפצושטעלען

דעם אנטיסעמיטישען היטלער-ארגאן אין אמעריקא

נ י ו - י א ר ק, 11. (ספ. טעל.)

דר. שי מארגאשעס, רעדאקטאר פון „טאג" האט געשיקט א בריף צום פאסט-שעף גענעראל בראַון אין וואשינגטאן אין וועלכען ער פראטעסטירט אין נאמען פון דער צייטונג געגען דעם היטלעריסטישען ארגאן, אין אמעריקע, „די אמעריקען גארד" וואס ערשיינט איצט אין באסטאן, און פרעגט אן, צי עס איז נישט פערהאן קיין געזעצליכע מעגליכקייט צו פערוועהרען דעם געברויך פון דער פאסט צו אט דעם דאזיגען שמוציגען בלעטעל. וואס יועקט ראסען-האס און טרעט אויס געגען אלע פרינציפען פון דעמאקראטיע און אמעריקאניזם.

דער בריף פון דר. מארגאשעס לייענט זיך ווי פאלגט:

„איך שיק אייך דא א קאפיע פון דעם ערשטען נומער וואס געהט ארויס אין באסטאן מיט׳ן נאמען „אמעריקען גארד" איך וועל אייך בעטען זיין אזוי גוט און פארזיכטיג דורכלייענען די דאזיגע צייטונג.

„דער אמעריקען גארד" ווי איהר קאנט זעהן פון דעם איבהאלט, איז דער ארגאן פון די היטלעריסטען אין אמעריקע.

ווער די האקענקרייצלער זענען אין עסטרייך און וואס איז דער פראגראם פון די היטלעריסטען אין דייטשלאנד דארף איך אייך נישט זאגען, אייך איז גאנץ זיכער בעקאנט, אז ביידע זענען ארגאניזאציעס פאר׳ן שוידערליכסטען ראסען-האס, געווענדעט ספעציעל געגען יודען, און אויף זייערע פאהנען איז אויפגעשריבען די לאזונג פון אנטי-דעמאקראטיזם.

לייענט אקאָרשט איבער דעם לייט-ארטיקעל פון „אמעריקען גארד", וואו די צייטונג ערקלערט איהרע כלומרשטיגע פרינציפען, און איהר וועט זעהן שטויבט ווערען לייענדיג, דארט שטעהט שווארץ אויף ווייס: „מיר ווארפען אוועק אלס שעדליך דעם פרינציפ פון פאלקס-הערשאפט, וואס איז אזוי אנגענומען אין אמעריקע, מיר גלויבען אין א דיקטאטור און מיר זאגען זיך ארויס פאר א שטאט, אין וועלכען דער איינציגער האט די גאנצע אויטאריטעט צו קאנטראלירען אלע כוחות פון דער נאציע, אונזער צייטונג האלט, אז מיר מוזען זיך אומקעהרען צו א פאליטישער אויפפאסונג, וואס איז דער סאמער געגענזאץ פון די היינטיגע ליבעראלע דעמאקראטישע אידעען, וואס הערשען אין אמעריקע".

„אט אזוי, גאנץ אפען, פרעדיגט די צייטונג, אז ביי אונז אין אמעריקע די איינפיהרונג פון א דיקטאטור און די אפשאפונג פון אונזער קאנסטיטוציע, אויף וועלכע עס שטיצט זיך די אמעריקאנישע דעמאקראטיע, נישט די אמעריקאנער בירגער, הייסט עס, דארפען דערוועהלען זייער פרעזידענט וויי עס האט זיך געפיהרט ביי אונז אין אמעריקע זינט דער געבורט פון דער נאציע, נאר אימיצער דארף זיך אליין פראקלאמירען פאר א דיקטאטאר און, ווי אין א סך אייראפעאישע לענדער, האלטען דאס גאנצע פאלק אונטער זיין קאפעל.

„איך ווייס נישט, וואס איהר אליין, קאנט טאן אין דעם דאזיגען ענין איך בין זיכער, אז איהר אליין אלס געטרייער אמעריקאנער, איבערלייענענדיג די דאזיגע צייטונג וועט אויפגעשוידערט ווערען פון אט דער אנטי-אמעריקאנישער אגיטאציע, וועלכע די „אמעריקען גארד" פערשפרייט איצטער אין אמעריקע. עס איז מעגליך אז איהר וועט געפינען פאר פאסיג און פאר נויטווענדיג נישט צו דערלאזען, אז דאס דאזיגע שענדליכע בלעטעל זאל דערגרייכען דעם אמעריקאנער עולם דורך דער פאסט, וואס ווערט אנגעפיהרט פון דער רעגירונג אין די אינטערעסען פון גאנצע בירגער. עס איז מעגליך, אז איהר וועט געפינען א מיטעל ווי אפצושטעלען די דאזיגע שענדליכע פראפאגאנדע געגען אמעריקע און געגען אונזער פאלק ביי איהר סאמען שמוציגען קוואל.

„דער "טאג" איז א ליבעראלע צייטונג, די האלט נישט פון קיין צענזור, אויב עס איז דא עפעס אין דער וועלט וואס מיר האסען, איז דאס צענזור, די אונטערדריקונג פון פרייער מיינונג, אבער ווען א גרופע פון יודען און אפשר אונטערגעקויפטע שמוציגע חברה-לייט ווי די דאזיגע, וואס שטעהט ארום דעם „אמעריקען גארד" זוכען צו גיסען סם אין די מוחות פון אמעריקאנער פאלק א סם, וואס איז טויטליך פאר אלץ, וואס איז אמעריקאניש און פרייהייטליך, צי קאן דער פאסט-אפיס דעפארטאמענט, וואס ווערט אויסגעהאלטען פון די שטייערן פון אלע בירגער, אהן אונטערשיד פון ראסע און גלויבען, דערלויבען אז אזא צייטונג ווי דער „אמעריקען גארד זאל צוטראגען ווערען אין טויזענדער און טויזענדער קאפיעס דורך די פאסט-אנגעשטעלטע וואס זענען נאך אלעמען אנגעשטעלטע פון גאנצען פאלק"?

„מיר זוכען נישט קיין אונטערדריקונג, נאר מיר פאדערען יושר און גערעכטיגקייט אין נאמען פון די אמעריקאנער פרינציפען, וועלכע זענען אונז אלעמען טייער און וואס יועלען געשטעלט ווערען אין געפאהר און אונטערגראבען פון אזא מין אונ-אמעריקאנישער פראפאגאנדע ווי עס פערשפרייט איצט דער ארגאן פון די היטלעריסטען אין אמעריקע.

—:O:—

קליינע אנאנסען

אין „נייעם פאלקסבלאט"

זענען א גוט און ביליג מיטעל

צו שטעלען זיך אין פערבינדונג מיט די פעראינטערעסירטע!

ווער עס וויל: 1) געפינען א לאקאטאר אדער א סובלאקאטאר

2) געפינען א וואוינונג אדער אנ׳ענצעל צימער

3) געפינען אנ׳ארבייטער, אנ׳אנגעשטעלטען

4) פערקויפען א הויז אדער א געגענשטאנד

5) קויפען עפעס געלעגענהייטליך

6) בעקומען א פאסטען —

זאל אויפגעבען א קליינע אנאנס אין „נ. פאלקסבלאט"

לאדזער נייעס

נקמה פאר רכילות

איונגע פויערטע דער׳הרג׳עט איהר מוהמע צום טויט

(2) אנ׳אלטע גויה איז ווי א יודענע, להבדיל-מאטעלט און מאטעלט און האלט אין איין מאטלעי...

האט די 65-יאהריגע אגניעשקא גזשעשינסקא (פון דארף בושעזשנא, קאנינער קרייז) אזוי לאנג צווישען אלטע „קומאטרעס" בערעדט איהר שוועסטערן-טאכטער די 35-יאהריגע סטאניסלאווא קאראלעווסקא, אז דאס און יענץ וכדומה, און אז, בעת דער מאן איהרער געפינט זיך אין אמעריקא, לעבט זי אונטער מיט א פאראבעק. ביז-ס׳איז טאקי צוריקגעקומען דער מאן פון אמעריקא. און מיט א שטעקען געלערענט זיין ווייב שכל אין הלכות צניעות...

האט עס דער יונגער פויערטע שטארק פערדראסען, וואס אי נישט-געפאסט, אי איהר ס׳בלוט פערגאסען — האט זי נעכטען, בעגעגענדיג זיך מיט דער אלטער גזשעזשינסקא, אזא קאפיע געטון איהר אין בויך, אז אלע קישקעס האבען זיך איהר איבערגעקעהרט און זי איז באלד געשטארבען.

די יונגע מערדערין האט מען ארעסטירט.

אומגעקומען א קינד אין א שרפה

(2) אין דארף זגוואדאָו, קאנינער קרייז, איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער דארפס-ווירטשאפט פון אלאיזי קעבשא.

זיין גאנץ פערמעגען איז אוועק מיט׳ן פייער.

אין דער שרפה איז אויך אומגעקומען פון די שווערע בראנד-וואונדען זיין 8-יאהריג טעכטערל, אירמא.

דער שטרייק ביי „טעאדאר פינסטער" דויערט

(2) פאריגע וואך זענען פארגעקומען אונטערהאנדלונגען צווישען דעם אינהאבער פון דער פלוש פירמע „טעאדאר פינסטער" מיט די שטרייקענדע ארבייטער.

די אונטערהאנדלונגען האבען צו קיין פועל יוצא נישט געבראכט, ווייל פינסטער האלט זיך פעסט ביי זיינס. אז ער קאן נישט צאהלען די ביז-איצטיגע לוינען, און די ארבייטער האלטען פונקט פערקערט — אז די לוינען קאנען אפילו געהעכערט ווערען...

די ארבייטער האבען בעשלאסען דעם שטרייק פארטצוזעצען, און אויב די פירמע וועט בלייבען פער׳עקשנט, וועלען ארויסגעשטעלט א פאדערונג וועגען א לוין-העכערונג.

פערשארפט דער טריקאטאזשען-שטרייק

(2) אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון די שטרייקענדע טריקאטאזש-ארבייטער איז בעשלאסען געווארען דעם שטרייק צו פערשארפען, און פון נעכטען אן האבען די שטרייק-קאמיסיעס אנגעהויבען ארונטערצונעהמען פון דער ארבייט די מייסטערס אין די טריקאטאזש-פאבריקען.

היינט צום 5-טען מאל „ראספוטין"

אין „סקאלא"-טעאטער ווערט היינט געשטעלט „ראספוטין" צום 5 מאל.

די פיעסע וועט געשפילט ווערען נאך אייניגע מאל, ווייל עס ווערט שוין געגרייט א נייע פרעמיערע.

די פרייזען זענען פאפולערע.

דער „ארט"-אנסאמבל אין לאדז

דער „ארט" האט פערענדיגט די ערשטע העלפט פון זיין זומער-טורנע, און נעכטען זענען די „ארט"-אוצעס צוריקגעקומען קיין לאדז.

אומעטום האבען זיי ממש געפייערט טריומפען און אין זייער היימשטאט זענען זיי געקומען געמיטיגטע און געשטארקטע.

דא בלייבען זיי אבער בלויז עטליכע טעג, ווארום פון דער נייער וואך אן הויבען זיך א זייערע גאסטשפילען אין קריניץ (א חודש צייט).

קיין לאדז איז דער „ארט" איצט געקומען נישט שפילען, נאר „זעהען זיך אין פריידען" מיט זיינע קרובים פריינד און בעקאנטע.

וואס עס שרייבען די פרעסע וועגען מרים הארלאווא

יודישע פאסט (ווינו)

...די רייצענדע שוישפילערין מ־ים קאראלאווא בעזיצט אלעס, וואס פאר יעדער ראלע נויטיג איז, פרישעס און אומעטיגעס געזיכט, איין אנגענעהמע און פיינע שטימע, טעמפעראמענט און רי־בעדיגקייט. מרים קאראלאווא איז איין גרויסע קינסטלערין אין איהר פאך, שפילט, טאנצט און זינגט. מעהרערע נעזאנג און טאנץ-שלאגער מוזען ווידערהאלט ווערען.

„דזשעניק לודאווי" (לעמבערג)

...די קרעאציע פון מרים קאראלאווא אין שומסקים „מלכהלע" איז געהאלטען געווארען אויף העכסטען ארטיסטישען מאסשטאב, די ארטיסטין מרים קאראלאווא בעזיצט א גרויסען טאלענט זינגען גלייכצייטיג מיט פיל ארטיזם, איבערגעהן פון די שטארקסטע דראמאטישע סצענעס אויף הומאריסטישע, וועלכע צייכענען זיך אויס מיט פיל לעבען, ביי דעם איז איהר טאלענט אלזייטיג, כי אפערעטע, קאמעדיע, דראמע און מעלאדראמע שפילען נישט קיין ראלע פאר איהר קינסטלערישע טאלענט. די סצענע איז איהר לעבען.

מרים קאראלאווא שפילט נאר היינט און מארגען „מלכה׳לע" אין פילהארמאניע

די פרעכטיגע פרעהליכע אפערעטע „מלכהלע" וועלכע ווערט בסדר געשפילט ביי א פול טעאטער מיט די גלאנצענדע שוישפילערין מרים קאראלאווא ווערט געגעבען נאך היינט און מארגען, א גרויסע סענסאציע וועט זיין די פרעמיערע וואס וועט פארקומען די טעג מיט מרים קאראלאווא א. נ. „דעם בעקערס טעכטערל".

פון דער ווילנער טרופע

דיר. א. מזאה

די פארשטעלונגען (אין שטאטישען טעאטער) פון שלום אש׳ס „אנקעל מאזעס" מיט זיגמונט טורקאוו אין דער טיטל-ראלע ווערען טאג-טעגליך בעזוכט פון א גרויסען עולם.

דאס פובליקום נעמט אויף די פארשטעלונגען מיט דער גרעסטער אנערקענונג און ענטציקונג.

היינט, דינסטאג צום 5 מאל „אנקעל מאזעס" צו פאפולערע פרייזען פון 50 גראשען א׳.

שטריטען

מיט פאריזער שריפטען

ווי אויך פערטיגע שטיטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

-- און א נ ד ו ל א צ י ע --

ביי קערש, סקווערצאווא 15

לינקע אפיצינע, 1-טער שטאק.

לאדז. 12 יולי 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 12 יולי 1932

אויפוועקעז דאס געוויסען פון דער וועלט

דעפ. ד״ר י. טהאן שרייבט אין „נאווי דזשענ־ניק" צוו. אנד.:

ס׳איז אנ׳אונבעשטרייטבארער פאקט — מיר האבען נישט קיין אנדער געוועהר. איך וועל דאס זאגען אויף דעם ברוטאלסטען אופן, אז אונזער שטארקסטע און שארפסטע געוועהר איז דאס געשריי, וואס העכער דאס געשריי איז, אלץ זיכערער איז דאס.

מיט וואס אנדערש זאלען מיר זיך בעשיצען און פערטיידיגען? מיט אונזער פיזישער קראפט? ווען ס׳שטעלט זיך אקעגען אונז א צעהן־פאכיגע אדער נאך גרעסערע קראפט, צו דעם האט נאך דער שונא פון פאראויס אלע זיכערסטע סטראטעגישע פאזי־ציעס. מיר אבער טרעפען אן אפילו אין די רוהיג־סטע צייטען אויף שוועריגקייט אויף יעדען שריט. דער שונא האט נאך דעם פאר־צוג, וואס ער עט צו צום אנגריף אינגאנצען פריש, מיר זענען אבער קיינמאל נישט גענוג אויסגערוהט, צווישען צוויי אנגריפען, וועלכע מ׳פיהרט אויף אונז אויס. איז קיינמאל נישט פארהאן קיין צייט אויף אויסצו־רוהען זיך און אנגעהמען פרישע כוחות. דער אנ־גרייפער קען אויסקלייבען דעם ענטשפרעכענדסטען פאר זיך מאמענט, וועלכער איז גלייכצייטיג געפעהר־ליך פאר׳ן אנגרייפער.

מיט איין ווארט — צו א פיזישען קאמף זענען מיר זעהר שלעכט בעוואפענט און צוגעגרייט. נישט־קוקענדיג דערויף, אויב עס קומט צו א כוח־אנט־קאמף טעבען מיר זיך נאך, ווי עס איז אנ׳עצה, כאטש אויף אזויפיל, אז מיר בעשווער׳ען שטארק דעם שונא זיין זיג. פאר וועלכען ער מוז אויך טייער בעצאהלען. נישט איין היטלער־אוויעץ אדער אנדער ענדעק האט שוין דערפיהלט אויף דער אייגענער הארטער הויט, אז די יודישע מוסקולען גיבען גארנישט קיין שלעכטען קלאפ. אזוי האט נאר געקענט זיין ביי אנ׳עהנליכען פ׳אנט — קאמף. אבער צו אזא קאמף איז די אנטיסעמיטישע „קאסטע" נישט צוגעפאסט.

אויף אזא אופן זענען מיר אקעגען דעם שרעק־ליכען און עקלהאפטען שונא — דעם אנטיסעמי־טיזם אינגאנצען הילפסלאז. אויב מיר וואלטען באר געהאט אין זיך אביסעל פון זיין אונמאראלישקייט, וואלט אונזער אקט געקענט ווער׳ען למשל, בקמה וועלכע ווערט אויסגעפיהרט אויף פערשידענע אופנים און מעהרסטענטיילס מיט קאלטע נערווען. דאס כאראק־טעריסטישסטע פאר׳ן אנטיסעמיטיזם איז דאס, וואס ער ערווארט שטענדיג פון די יודען נקמה. ער ווייסט אויסגעצייכענט, אז ער וואלט אזוי און נישט אנ־דערש געטון, ער וואלט נקמה גענומען, מאניפו־לירענדיג מיט פער־אט און אנדער׳ע מעטאדען. די יודען בעזיצען נישט אזא פעהיגקייט, ווען די עוולה געהט אדורך, רופט זיך ביי זיי גלייך אן דער איינגעבוירענער גלויבען אין מענשען און מענשליכקייט.

און וויפיל מאל עס ווערט אין דער וועלט א־ביסעל לויזער, אויב ס׳בלאזט עפעס א מילדער ווינקעל אין דער געשיכטע, בעגריסען מיר איהם די ערשטע, אזוי ארום ווער׳ט יעדער הומאניזם, יעדער שטאפעל צו איהם „א יודישע ערפינדונג". וועלכען אונזערע שונאים לאכען אויס און ווארפען אפ, איינבארדענדיג „יודען־העצעס" אויף גער־מאניש, אדער פאגראמען אויף „סלאוויאניש", בעווייזענדיג, אז די בעסטע אינ׳ם מענשען לעבט נאך און איז געזונד.

דאס איז דער טיפער זין פון די כסדר׳דיגע, פעריאדישע אויסברוכען פון אנטיסעמיטישען וואהנ־זין.

ווי אזוי קענען מיר זיך בעשיצען און פער־טיידיגען געגען די דאזיגע אנגריפען?

מיר האבען ליידער נישט קיין אנדער געווער, ווי דאס געשריי. ווייל, ווען מיר דערהויבען אונ־זער שטים, וועקען מיר די, וועלכע שלאפען און דאס וואס שלאפט. מיר וועקען די פוילע מענשען, וועלכע ווילען קודם־כל רוה פאר זיך און ווילען זיך נישט אריינמישען אין פרעמדע מחלוקת. זיי אליין זענען נישט קיין אנטיסעמיטען און וואלטען אליין נישט געטון די עקלהאפטע זאכען, אבער צו שטער׳ען אנ׳אנדער׳ען צו דעם איז שוין נישט פארהאן קיין ווילען. דאס זעהען מיר טאקע אין די לענדער פון די הויכע אנטיסעמיטישע כוואליעס. מיר זעהען דאס אין דייטשלאנד, אין רומעניען און להבדיל, ביי אונז. די אנטיסעמיטען זענען א מינדער הייט, זיי זענען אבער אומעטום, פול, רעגיר׳ען אויף וואס די וועלט שטעהט און די „ארנטליכע" און אנשטענדיגע מעהרהייט שלאפט דערווייל.

אט די דאזיגע אנשטענדיגע מענשען, דארף מען אונבעדינגט אויפוועקען פון שלאף. מ׳דארף זיי זאגען, אז די וועלט איז נאך נישט קיין רוהיגער שפאציר־גארטען, נאר א מדבר, אין וועלכע ס׳געפי־נען זיך פיל ווילדע חיות.

פיילמאל דארף מען גאר הויך שרייען, כדי די דאזיגע קאטעגאריע מענשען אויפצוועקען פון שלאף און זיי ערקלער׳ען וועגען וואס עס האנ־דעלט זיך.

דאן דארף מען וועקען אויך דאס, וואס שלאפט — דאס מענשליכע געוויסען.

די וועלט מיאוסט זיך פון היטלעריזם, וועל־כער קען קאליע מאכען דעם שלום אויף דער וועלט. מ׳האט געהערט די דראהונגען אויפ׳ן אדרעס פון די יודען מצד דעם היטלעריזם, אבער קיינער איז נאך נישט אויפגעשטאנען געגען דעם צעווילדעוועטן היטלעריזם. איצט האבען די היטלעריסטען אנגענו־מען אנ׳אנטיסעמיטישען פארשלאג, וואס איז הימעל־שרייענד, אבער דאס געוו[illegible] די מענשען שלאפט, נישט פערשטעהענדיג, אז די „בעסטיע" וועט אויך ווייטער האבען דאס ווארט.

מיר מוזען דעריבער דאס מענשליכע געוויסען אויפוועקען ביז צו דעם ווילען פון טעטיגקייט. מיר יודען גלויבען אין דער מאכט פון דעם אויפגע־וועקטען מענשליכען געוויסען. מיר שלאגען דער־בער אויף אלארם. מיר מוזען אין דער גאנצער וועלט איינארדנען פער־זאמלונגען, אויף וועלכע מיר וועלען פראטעסטיר׳ען געגען אנטיסעמיטיזם. די יו־דען אין דער פוילישער הויפט־שטאט האבען אנגע־הויבען און די יודען פון דער גאנצער וועלט וועלען ווייטער פארטזעצען די פראטעסטען, שארפע, קאטעגארישע געגען אנטיסעמיטיזם, וועלכער פער־סמ׳ט די מענשליכע נשמה און ברעכט די סאלידא־ריטעט פון איצטיגען דור.

זאלען מיר הויך פראטעסטיר׳ען און אויפוועקען דאס געוויסען פון דער וועלט.

ווי אזוי האט מען זיך געהאנדעלט אין לאזאן

די פראנצויזען לאזען אראפ, די דייטשען לעגען צו. — די פאליטישע פאדערונגען פון דייטשלאנד. — א שטערונג מצד איטאליען. — דער הסכם

(א בריף פון לאזאן)

דער דייטשער אויסדרוק „קוה־האנדעל" כא־ראקטעריזירט אויסגעצייכענט די לעצטע מינוטען פון דער לאזאנער קאנפערענץ.

די פערבינדעטע מלוכות האבען פערלאנגט פון די דייטשען 4 מיליארד. מ׳האט גערעכנט ערוואיטען, אז די דייטשען וועלען פארלעגען ווייניגער, אבער די דייטשע דעלעגאציע האט צום ערשטען מאל פארגעלעגט שוין גאר ווייניג, אינ־גאנצען 2 מיליארד מארק פונאנדערגעלעגט אויף 10 יאהר. קיין שום פאליטישע בעדינגונגען, ווע־גען וועלכע זיי האבען פריהער אזויפיל גערעדט. האבען די דייטשען נישט געשטעלט.

אזוי ווי צווישען די פאדערונגען פון די פערבינדעטע און די קאנטער־פראפאזיציעס פון די דייטשען איז געווען א צו גרויסער אונטערשיד, האט מען געמוזט ארויסרופען הערריא׳ן קיין לאזאן.

הערריא האט בעת זיין געשפרעך, מיט מאק־דאנאלד׳ן פערלאנגט די גאנצע 4 מיליארד, אבער נאכ׳ן געשפרעך האבען די זשורנאליסטען שוין געוואוסט, אז די פראנצויזען זענען גרייט אראפ־צולאזען א האלבען מיליארד מארק און זיך בע־גנוגענען מיט 3 און א האלב מיליארד.

נאכמיטאג האט מאקדאנאלד גערופען הע־ריא און פאן פאפען׳ען. דאסמאל האט דער דייט־שער קאנצלער מסכים געווען צוצולעגען צו די פארגעלעגטע 2 מיליארד נאך 600 מיליאן מארק בתנאי, אז דייטשלאנד זאל גלייכגעשטעלט ווערען מיט די זיגרייכע מלוכות אין הינזיכט פון ענטוואפ. נונג און ס׳זאל אפגעשאפען ווערען דער פונקט אין ווערסאלער טראקטאט, וועלכער ווארפט ארויף אויף דייטשלאנד די שולד פאר דער וועלט־מלחמה

הערריא און מאקדאנאלד זענען געווען אויפגעבראכט אויף די דאזיגע דייטשע פאדערונ־גען, וועלכע זיי האבען געהאלטען פאר נישט־אננעהמבאר. זיי האבען ערקלערט, אז די לאזאנער קאנפערענץ איז צונויפגערופען געווארען וועגען ענטשעדיגונגס־פראגען און נישט וועגען רעווידירען דעם ווערסאלער טראקטאט. מ׳האט געמיינט, אז די קאנפערענץ איז ווידער געבליבען שטעהען אויף א טויטען פונקט. אבער דעמזעלבען טאג אין אוועגד, האט מאקדאנאלד איינגעלאדען פאן פא־פענ׳ען און הערריא׳ן אויף מיטאג, כדי דארט פארטצוזעצען דעם האנדעל. מאקדאנאלד האט דערווייל שוין געהייסען צונויפשטעלען דעם ענט־גילטיגען פראטאקאל, איבערלאזענדיג לעדיג פלאץ נאר אויף דער סומע.

דערווייל איז אריינגעטרעטען אנ׳אנדערע שטערונג. דער איטאליענישער אויסערן־מיניסטער גראנדי האט מיטגעטיילט דער ענגלישער דעלע־גאציע, אז איטאליען וועט נ״ר דעמאלט אונטער־שרייבען דעם אפמאך מיט די דייטשען, ווען ענגלאנד וועט אינגאנצען שטרייכען דעם מלחמה־חוב, וואס איטאליען איז שולדיג ענגלאנד.

די ענגלענדער זענען געווען בעליידיגט פון אזא נישט־טאקטישע פאדערונג, אבער סוף־כל־סוף האט ענגלאנד געמוזט נאכגעבען.

מאקדאנאלד האט ווייטער געהאנדעלט מיט הערריא׳ן פון איין זייט און מיט די דייטשען פון דער אנדערער זייט און ס׳איז געקומען צו א הסכם אויף קיילעכדיגע 3 מיליארד מארק. די דייטשע פאליטישע פאדערונגען זענען אפגעלעגט געווארען אויף אנ׳ערע צייטען.

בעהאוועגטע מענשען און אויך די דייטשע זשורנאליסטען האבען דערצעהלט, אז דייטשלאנד האט קיין שום האפנונג נישט געהאט, אז איהרע פאליטישע פאדערונגען זאלען אנגענומען ווערען, זיי זענען אבער געשטעלט געווארען צוליב דעם, כדי זיך קענען פערענטפערען ביי זיך אין דערהיים פאר די בעפארשטעהענדע וואהלען אין רייכסטאג.

אין דער דיסקוסיע וועגען יודישען וועלט־קאנגרעס

וואס זאגט ד״ר חיים זשיטלאווסקי

אין צוזאמענהאנג מיט דעם געפלאנטען יודי־שען וועלט־קאנגרעס און די בעפארשטעהענדע פארקאנפערענץ אין טשיקאגא, איז פארגעקומען א צוזאמענקונפט פון אנגעזעהענע יודישע פערזענליכ־קייטען, וואו די פראגע איז גענוי דיסקוטירט גע־ווארען, דארט איז אויך געווען ד״ר חיים זשיט־לאווסקי, וועלכער זאגט וועגען דעם פאלגענדעס:

מיר וועלען זיכער נישט זיין אויפ׳ן וועג, ווען מ׳ר זאלען אננעמען, אז מען האט געהאט אין זינען נישט סתם פעראייניגטע פיגורען אין אונזער שפענטליכקייט, וואס דער אדער יענער איז וויליג צו בעטראכטען זיי פאר פיהרער. געמיינט האבען דא געמיזט זיין נאר יענע פערזאנען, וואס זענען אנערקענט ווי פעראנטווארטליכע און מאס־געבענדע פערטרעטער פון די הערשענדע שטרע־מונגען און אריענטאציעס אין אונזער היגען עפענטליכען לעבען. אויסגעפינען, ווי זיי שטעלען זיך צו דעם געדאנק פון א וועלט־קאנגרעס, געווינען זיי פאר דעם געדאנק אין אויסארבייטען אנ׳אלגע־מיינע פלאטפארם, אויף וועלכער זיי וואלטען זיך געקאנט פעראייניגען, וואלט באמת געווען איינער פון די וויכטיגסטע שריט, וואס וואלט געקאנט פערזיכערען דעם ערפאלג און דעם גרויסען בעדייט פון דעם קאנגרעס פאר אונזער לעבען. על כל פנים וואלט מען געוואוסט, „מי ומי ההולכים" און וואס מען קאן דערווארטען פון דעם וויכטיגסטען טייל אין אונזער פאלק, דער אמעריקאנער יודענשאפט.

וואס זענען אונזערע היגע הערשענדיגע שטרעמונגען און אריענטאציעס?

אין דער בירגערליכע וועלט זענען דאס:

1) די אסימיליאטארישע „יאהודים" און די אלע וואס העריען זיך צו צו דער שטים פון דעם אזוי־גערופענעם „אמעריקאנער יודישען קאמיטעט"; 2) די פרום־רעליגיעזע וועלט פון דער ארטאדאקסאלער און דער „קאנסערוואטיווער" ריכטונג; 3) די אל־געמיינע ציוניסטען.

אין דער ארבייטער־וועלט זענען דאס: 1) די „געווערקשאפטען". 2) דער „ארבייטער־רינג" 3) די צוויי סאציאליסטישע ארגאניזאציעס, און 4) די קאמוניסטישע גרופירונגען.

מען קאן לכתחילה אראפווארפען פון חשבון די צוויי עקסטרעמע פליגלען פון אמעריקאנער יודענשאפט, וואס וועלען מחמת כמעט דיזעלבע טעמים אפילו נישט וועלען הערען פון אזא געדאנק: די קאמוניסטען, ווייל זיי ווילען נישט האבען קיין ברעקעל מגע ומשא מיט דעם יודישען פאלק. און די יאהודישע אסימילאטארען, ווייל זיי ווילן אפילו נישט מודה זיין, אז עס איז דא אזא מין זאך אויף דער וועלט ווי א יודיש פאלק און ציטערען פאר יעדער אונטערנעמונג, וואו יענע „מין זאך" מוז האפערדיג אויפהויבען איהר קאפ. האט דאך דר. וויז מיטגעטיילט, אז דער „אמעריקאנער יודישער קאמיטעט" האט זיך שוין אפגעזאגט צו נעמען אנ׳אנטייל אין דעם זשענעווער צונויפפאהר, און אז „ניין צעהנטעל פון דעם אנטאגאניזם שטאמט פון דעם אסימיליאטאר, וואס גלויבט, אז דער איינציגער אונטערשיד צווישען „יוד" און דער וועלט ליגט אין דעם (רעליגיעזען) גלויבען און וואס ציטערט פאר דער אויסטיילונג פון דער יודנשאפט, ווי א בעשטימטע ראסע.

די רייד קאן נאר זיין מכח די אנדערע גרו־פירונגען. וואס לייקענען נישט, לפחות, די איצטיגע עקזיסטענץ פון אונזער פאלק מיט זיין פערזענ־לעכער לעבע און זיינע מאוימ׳דיג־שווערע לע־בענס־פראבלעמען. און זיי זענען גראד דער רוב מנין און רוב בנין פון אונזער פאלק דא אין לאנד.

אין דער דיסקוסיע אויף דער בעראטונג זע־נען מיט קיין ווארט נישט דערמאנט געווארען נישט די פרום־רעליגיעזע וועלט, נישט די ארבייטארישע און איהרע פערשידענע ריכטונגען. דערפאר איז ארויסגעקומען די רייד אויף די אלגעמיינע ציו־ניסטען.

געשעהען איז עס אין די בעמערקונגען פון דעם ה׳ לאנדאו, דעם דירעקטאר פון דער „יודי־שער טעלעגראפען אגענטור", וואס האט צום טייל געגעבען אנ׳ענטפער אויך אויף מיין פארשלאג, אז דער קאנגרעס זאל זיך לגמרי נישט מישען אין דער ציוניסטישער פראגע און זיך פערנעהמען נאר מיט די פראגען פון עמיגראציע, דעקלאסירונג און זי־כערקייט פאר אונזער רעכט און אונזער לעבען.

הער לאנדאו, „האט ארויסגעזאגט זיין איבער־צייגונג, אז די ציוניסטען וועלען זיין געגען א קאנ־גרעס, וואס שליסט אויס די פראגע פון דעם ווידער־אויפבוי אין ארץ ישראל. די ציוניסטען וועלען נישט דערלאזען, דער קאנגרעס זאל איבערנעהמען די פיהרערשאפט איבער די יודען פון דער וועלט אין [illegible] די ציוניסטישע ארגאניזאציע [illegible]

[illegible] ווינקעל... פיל ציוניסטען גלויבען, אז פאלעסטינא שטעלט מיט זיך פאר א טיילווייזען ענטפער אויף דעם יודישען פראבלעם און וועלען נישט וועלען, אז די יודישע ענערגיע זאל געטריבען ווערען אין אנ׳אנדער ריכטונג.

אז אזא שטעלונג צו דעם וועלט־קאנגרעס מצד ציוניסטען איז פריהער אמאל געווען די הער־שענדיגע, און אז זי איז ביי אייניגע נאך נישט פערשוואונדען עד היום, — אין דעם איז נישטא קיין גרונט צו זיין אין ספק. עס איז אבער א גרויסע שאלה, צי אט די שטימונג הערשט נאך איצט ביי דער מאיאר־טעט ציוניסטען, צי זיי גלויבען נאך עד היום, אז זיי זענען בכח אנצוהאלטען די פא־ליטישע און מאראלישע העגעמאניע איבער די מוחות און די הערצער פון די יודישע פאלקס־מאסען. אבער אויף וויפיל די עמיגראציע און קא־לאניזאציע אין די איצטיגע מאנדאט־רעגיצען קאן סיילוויז גרינגער מאכען די יודישע נויט, וועט א יודישער וועלט־קאנגרעס בוודאי נישט אבזאגן זיך צו העלפען די ציוניסטען אין דעם עקאנאמישען אויסבוי פון דער „נאציאנאלער היים". על־כל־פנים אין איין פונקט קאנען די ציוניסטען זיכער רעכענען אויף דער הילף פון אנ׳אלוועלטליכען יודישען קאנ־גרעס: אין דעם קאמף פאר דער פרייער איינוואנ־דערונג אין פאלעסטינא. דאס איז א פאדערונג וואס אפילו די פאנאטיש־אנטי־ציוניסטישע ארביי־טערשאפט האט דא ארויסגעשטעלט אין דער צייט פון דער ערשטער קאנגרעס־בעוועגונג. און איצטער האבען מיר דאך פאר אונז א גאנץ אנדער ארביי־טערשאפט איידער דעמאלט: זי איז דאך באין ערך אויסגעוואקסען סיי אין איהר נאציאנאלען בע־וואוסטזיין בכלל, סיי אין איהרע פאלעסטינישע סימפאטיען בפרט.

עס איז דא גענוג גרונט צו האפען, אז אנ׳ „אונאפיציעלע דיסקוסיע", אין וועלכער עס זאלען זיך בעטייליגען פראמינענטע פיהרער פון דער רע־ליגיעזער. דער ציוניסטישער און ד.ר ארבייטארי־שער וועלט וואלט ארויסגעבראכט א פערשטענדי־גונג, אויף וועלכע בעדינגונגען די אמעריקאנער יודענשאפט זאל זיך בעטייליגען אין אנ׳אלוועלט־ליכען יודישען קאנגרעס. הינטער די געאייניגטע פיהרער וואלטען בלי ספק זיך אוועקגעשטעלט די גאר גרויסע יודישע מאסען, און עס וואלטען פער־שוואונדען אלע ספיקות, צי די אמעריקאנער דע־לעגאציע, — אין איהר צונויפשטעל, לויט ריכטונגען און פארטייען — וועט האבען א רעכט צו רעדען אין זייער נאמען.

קויפט ביי אונזערע אנאנסען־געבער

דער פרייער האנדעל אין סאוויעט־רוסלאנד

(פון מיין רייזע איבער רוסלאנד)

פון ב. סמאליאר

ביידע ווינטען בלאָזען איצט אין סאָוויעט־רוס־לאַנד, ווינטען פון פרייען האַנדעל.

פון מאָסקווע ביז קאַווקאַז, און פון מינסק ביז צו דער סאַמע פערסישער גרעניץ, האָבען איצט מיטאַמאָל געגומען אויפלעבען די אַלטע מאַרק־פלעצער. דער אַמאָליגער יאַריד, דער מאַרק־טאָג פון פאַר דער מלחמה, איז מיטאַמאָל דאָרט אויפ׳גע־שטאַנען תחית המתים.

קומט דער ווייסער פאַרטאָג, הויבען זיך אָן ציהען פוהרען פון די דערפער. דאָס פאָה־׳ט אָן אין שטאָט אַריין האַנדלען. דאָס פיהרט מען אין שטאָט אַריין היגער, אייער, גרינסען, מילכוואַרג, פלייש, פרוכט, אַלץ, וואָס דאָס דאָרף פערמאָגט... אַלץ — אויסער ברויט.

פאָהרען פוהרען פול מיט קוישען, פול מיט זעק, פול מיט שפייז, פוהרען גראָד נישט פון קיין „קולאַקעס", — גראָד נישט פון פערמעגליכע פויערים, — נאָר פון די קאָלעקטיוון, אָט פון יענע פויערים, וואָס זענען קאָלעקטיוויזירט און וואָס אַלעס געהט ביי זיי אויף אַ קאָלעקטיוון אופן.

אָנגעלאָדען מיט אַלץ, וואָס זייער קאָלעקטיוו פערמאָגט, קומען זיי און שטעלען זיך אויס אויפן אָפענעם מאַרק, אונטער׳ן פרייען הימעל, קויפען, פערקויפען, האַנדלען, דינגען זיך, מסחר׳ן אויפ׳ן אַלטען אַמאָליגען שטייגער.

און די שטאָטישע בעפעלקערונג, עטוואָס אויס געהונגערט פון דעם פערגאַנגענעם ווינטער, עט־וואָס זשעדנע נאָך אַלץ, וואָס איז שפייז, איז אין די פריהע שטונדען שוין לאַנג אויפ׳ן מאַרק. נאָך לאַנג איידער די פויערישע פוהרען בעווייזען זיך, שטעהען שוין מענער, ווייבער און מיידלעך מיט קוישלעך און מיט גרייטע סאָוויעטישע רובעלס זענען זיי גרייט איינצושלינגען אַלץ, וואָס דאָס דאָרף וועט אַרויסברענגען. גרייט צו צאָהלען די ערשטע אָנגע־באָטענע פרייזען, גרייט אויסצולייזען די פויערי־שע פוהרען אין צעהן מינוט צייט.

די פויערים — קיין סך זיין אויפ׳ן מאַרק דאַרפען זיי נישט. די שטונדען צווישען זעקס און זי־בען אינדערפריה איז פאַר זיי נאָך מעהר ווי גענוג. אין דער דאָזיגער שטונדע קוקען די פרייע מאַרק־פלעצער אויס ווי זשומענדיגע ביהנשטאָקען.. אין דער דאָזיגער שטונדע קומט פאַר די „פערברידע־רונג" פון דאָרף און שטאָט, פון וועלכען עס געניסען, סיי דער פויער פון דאָרף און סיי דער איינוואוינער פון שטאָט....

* * *

די מאַרק־פלעצער, — די ביז איצט פערלאָזענע, ביז איצט פערשפיגענע, ביז איצט די שאַנד פון אַמאָליגען האַנדעל, — זענען איצט געוואָרען אויס שטיפקינדער, אויס ממזר, פערקעהרט, זיי זענען געוואָרען די מיוחסים אין דער איצטיגער סאָוויעט־טישער אינערליכער פּאָליטיק, דער רוקענביין פון דער גאַנצער סאָוויעטישער עקאָנאָמיק.

די סאָוויעטישע רעגירונג האָט זיך אַרומגע־קוקט, אַז אַזוי קאָן עס ווייטער נישט געהן. נאָך אַ לאַנגען ווינטער, אין וועלכען האַלב פון די דערפער זענען געבליבען ליידיג, ווייל די פויע־רים זענען זיך צולאָפען, און אין וועלכען די שטעט זענען געשטעלט געוואָרען פאַר אַ פשוט׳ער הונגער־לאַגע, האָבען די פיהרער פון דער סאָוויע־טישער עקאָנאָמיק זיך אַרומגעקוקט, אַז מען מוז מיט דעם פויער מאַכען אַ פשרה, אַז מען מוז איהם עטוואָס נאָכגעבען.

נאָכגעבען דעם פויער, מיינט איהם לאָזען אַ ביסעל פרייער אָפּאָטעמען, מיינט, איהם לאָזען האָבען דירעקטע פערזענליכע נוצען פון זיין ערד, זיין אינווענטאַר, זיינע קיה, זיינע גערטנער, און פון אַלץ, וואָס איז ביי איהם אונטער דער קאָלעק־טיוויזאַציע אַוועקגענומען געוואָרען.

כדי צו פערהיטען די דאָזיגע גרויסע עמיגראַ־ציע פון דאָרף, — כדי צו פערהיטען, אַז דער שניט פון די פעלדער זאָל נישט פערפוילט ווערען מעהר ווי לעצטען הערבסט, — איז דער שריט אויף צו־ריק געמאַכט געוואָרען; דער שריט אויף צוריק, וואָס ערלויבט דעם פויער פון דאָרף פראַנק און פריי צו האַנדלען מיט זיינע פּראָדוקטען, צו האַנד־לען מיט זיי אויפ׳ן פרייען מאַרק, און נישט צו זיין געצוואונגען, ווי ביז איצט, זיי אַוועקצוגעבען דעם קאָלעקטיוו פאַר דער מלוכה׳שער קאָאָפּער־ראַציע.

דער שריט איז געמאַכט געוואָרען, און זיינע רעזולטאַטען לאָזען זיך שוין איצט — אין איין מאָנאַט צייט — זעהר שטאַרק פיהלען. שוין איצט לאָזט זיך מערקען אַ שטאַרקער צוריקקעהר פון די אַנטלאָפענע פויערים. מען געהט צוריק אין דאָרף אַריין, מען געהט זאָגאַר צוריק אין קאָלעק־טיוו. אויב מען קאָן זיין אַ בעל־הבית איבער די אייגענע פּראָדוקטען, אויב די קוה איז צוריק געוואָ־רען פריוואַט אייגענטום פון יעדען פויער, אויב מען מעג די מילכיגס פערקויפען, דאָס גרינצייג אַרויספיהרען אויפ׳ן מאַרק, די הינער און די אייער נישט אָוועקגעבען אויף אויסלענדישען עקספּאָרט, — טאָ, פאַרוואָס טאַקע נישט געהן צוריק אין דאָרף אַריין? סוף־כל־סוף איז דער דאָרף דער פלאַץ, וואו דער פויער פיהלט זיך פאָרט מעהר אינדערהיים ווי אין שטאָט, פאַבריקען און זאַוואָ־דען זענען טאַקע אַ גוטע זאַך, אָבער די מאַמע־ערד איז ביי דעם דורכשניטליכען פויער פאָרט מעהר איינגעבאַקען אין האַרצען, און זיין קוה און פערד אויך....

* * *

מיט ערלויבען פרייען האַנדעל אין דאָרף האָט די סאָוויעטישע רעגירונג דירעקט אויפגע־לעבט די שטאָט, זי האָט דורך דעם דאָרפישען האַנ־דעל טיילווייז געלעזט די שפייז־פראַגע פאַר דער שטאָט, וואו מען האָט היינטיגען ווינטער געהונ־גערט כמעט ווי אין די יאָהרען פון בירגער־קריג.

עס איז נאָך איצט אויך נישטאָ קיין ברויט אין אַזעלכע שטעט ווי אָדעס אָדער קיעוו, אָדער זשיטאָמיר, דערפאַר אי זאָבער דאָרט איצט פער־האַן גענוג קאַרטאָפעל, גענוג קעז, גענוג פלייש, גענוג מילך.

וואו זענען די דאָזיגע אַרטיקלען פריהער גע־ווען? פריהער האָט מען דאָס פלייש פערקויפט פון אונטער דער פאָלע: די קעז און פוטער איז גע־גאַנגען קיין דייטשלאַנד אויף עקספּאָרט; די קאַרטאָ־פעל האָבען געפוילט אין דער ערד, ווייל קיינער פון די קאָלעקטיוויזירטע פויערים האָט נישט גע־האַט דעם אינטערעס, — און טאַקע אויך נישט געוואָלט, — זיי אויסגראָבען.

איצט האָבען זיך די דאָזיגע אַלע זאַכען בעווי־זען מיט דער ברייטער האַנט אין יעדער שטאָט און אין יעדען שטעטעל, וואָס מעהר דערפער אַ שטאָט האָט אַרום זיך, אַלץ מעהר פּראָדוקטען קריגט מען איצט דאָרט, און אַלץ ביליגער קאָסטען דאָרט די פּראָדוקטען.

נאַטירליך וועט דער איצטיגער פרייער דאָרפי־שער האַנדעל אַ היבש ביסעל אָנגרייפען דעם סאָ־וויעטישען עקספּאָרט. עס איז גאָר קיין צווייפעל נישט, אַז איצט וועט די סאָוויעטישע רעגירונג נישט קאָנען עקספּאָרטירען קיין אויסלאַנד אַזוי פיל שפייז פּראָדוקטען, ווי זי האָט עס געטון ביז איצט. דער אַפּאַראַט פון דער ווירטשאַפט אין די קאָלעקטיוון איז איצט אין די הענד פון דעם יחיד, פון דעם איינצעלנעם פויער, וואָס וויל בעסער בעהמען זיינע דאָרפישע פּראָדוקטען און זיי אַרויסטראָגען אויפ׳ן מאַרק, צו קריגען מזומן געלד, איידער איבערצוגע־בען זיי אין מלוכה־קאָאָפּעראַטיוו און נישט אָנ־קוקען פאַר זיי קיין גראָשען.

דער סאָוויעטישער עקספּאָרט האָט זיך אָבער היינטיגען יאָהר סיי־ווי פערקלענערט. דער קריזיס אויף דער וועלט האָט סיי־ווי שטאַרק אָפּגעשוואַכט די נאָכפראַגע אויף סאָוויעטישע אַרטיקלען אין אויסלאַנד. דייטשלאַנד איז איצט צו אָרעם, אַז זי זאָל קענען פערברויכען אַזוי פיל סאָוויעטישע פו־טער, ווי ביז איצט. דאָסזעלבע איז אויך מיט סאָ־וויעטישע היגער, מיט סאָוויעטישע פרוכט, מיט סאָוויעטישע גרינסען. די דאָזיגע אַלע זאַכען זענען איצט נישט קיין גאַנגבאַרע אַרטיקלען אין דער באַנקראָטירטער אייראָפּע. די בעפעלקערונג פון דייטשלאַנד, עסטרייך און ענגלאַנד מוז איצט לעבען שפּאָרזאַם, מוז איצט לעבען אויף געצעהלטע גראָ־שענס.

די בעפעלקערונג אין סאָוויעט־רוסלאַנד האָט דערפאַר איצט געקריגען אַ שאַנס צו געניסען פול און ביליג פון די אייגענע פּראָדוקטען, וואָס ביז־איצט האָט פון זיי גענאָסען בלויז אויסלאַנד.

אויף די מאַרק־פלעצער אין מאָסקווע, אויף די מערק־פלעצער אין מינסק, אויף דעם מאַרק־פלאַץ אין בערדיטשעוו — אומעטום איז איצט אַנ׳ אויפלעבונג. דער פויער איז צופרידען, ווען ער פערקויפט זיינע פּראָדוקטען און קאָן מיט דעם געלד טון, וואָס ער וויל. דער שטאָט־מענש איז צופרידען, וואָס ענדליך דאַרף ער נישט שטעהן אין לאַנגע „אָטשערעדען" און וואָס ער קאָן קריגען אַלצדינג. גוט, ביליג און געזעצליך דירעקט פון פויער.

גר׳טע געוואלט דערטרינקען איהר געמל׳טען זוהן

סענסאציאנעלע אנקלאגע פון א ווילנער יונגערמאן אויף זיין אייגענער פרוי

אין דער ווילנער פאָליציי איז איצט אַריינ־געפלאָסען אַ סענסאַציאָנעלע אָנקלאַגע פון ווילנער יונגערמאַן ישראל ה־ש געגען זיין פרוי, וועל־כע ער בעשולדיגט אין פּרובען דערמאָרדען זיין קינד.

לויט זיינע דערקלערונגען שטעלט זיך פאָר די געשיכטע אַזוי:

ער אַליין איז אַ זוהן פון אַ רייכען ווילנער הויז־אייגענטימער.

אַ געוויסע צייט איז ער געווען אַדמיניסטראַ־טאָר אין זיין פאָטער׳ס 2 הויפען.

אַלס אַדמיניסטראַטאָר פלעגט איהם אָפט אויס־קומען צו בעזוכען אַ געוויסע שרייב־ביוראָ, וואו ס׳האָט געאַרבייט אַלס מאַשינעסטקע די יונגע קריסט ליכע פריילין מאַריאַ לעשטשיקובנאַ.

די פריילין איז ר־ן שטאַרק געפעלען גע־וואָרען. ער האָט אָנגעהויבען צו פלירטעווען מיט איהר און מיט דער צייט האָט זיך דער פלירט פערוואַנדעלט אין אַ געגענזייטיגען הייסען ליבעס ראָמאַן.

ס׳האָט זיך געענדיגט דערמיט, אַז די יונגע לעשטשיקובנאַ איז מסכים געווען צוליב איהם ווער־רען אַ יודיש קינד און האָט מיט איהם חתונה געהאַט כדת משה וישראל.

די ערשטע יאָהרען האָבען זיי געלעבט זייער גוט, הגם די עלטערען זענען געווען געגען דעם שידוך און האָבען איבערגעריסען מיט איהם אַלע בעציהונגען, און דער פאָטער האָט איהם געדראָהט, אַז ער וועט איהם אויסטיילען פון דער ירושה.

מיט דער צייט האָט זיין פרוי געבוירען אַ יונגעלע, וועלכען ער האָט אויפ׳ן 7־טען טאָג טאָג מל געווען לויט׳ן יודישען דין, געגען ווילען פון זיין פרוי, וועלכע האָט פּראָטעסטירט געגען דעם און געפאָדערט, אַז דאָס קינד זאָל בלייבען נישט גע׳מלט.

פון דאַמאָלס אָן האָבען זיך די בעציהונגען צווי־שען זיי איינגאַנצען פערערגערט.

זיין פרוי האָט גענומען אָפט שפּאָטען פון יודען און פון דער יודישער אמונה, פלעגט אַוועק־גיין אויף גאַנצע טעג אין קלויסטער א. א. וו.

צו איהר גע׳מלט׳ן זוהן האָט זי זיך בעצוי־גען ערגער ווי אַ שלעכטע שטיף־מוטער.

דעם זומער איז ער מיט זיין פאַמיליע אַרויס־געפאָהרען אויף דאַטשע.

איינמאָל ווען ער איז געזעסען ביים ברעג פון טייך און זיין פרוי האָט זיך געבאָדען מיט׳ן זוהן, האָט ער בעמערקט, ווי זי האָט איהם אַריינ־געשלעפּט טיף אין טייך און אָפּגעלאָזט אַזוי, אַז דאָס קינד האָט זיך גענומען טרינקען.

ער האָט דאָס אָבער בעצייטענס בעמערקט און דאָס קינד גלייך אַרויסגעצויגען פון וואַסער.

ר. האָט בעקומען אַ חשד, אַז די פרוי זיינע האָט געוואָלט דערטרינקען איהר גע׳מלט׳ן קינד און האָט געמאָלדען וועגען דעם אין פּאָליציי.

אויפ׳ן פערהער האָט די פרוי דערציילט, אַז זי איז אומשולדיג און אַז איהר מאַן וועלענדיג פטור ווערען פון איהר האָט אויסגעטראַכט אַ בלבול.

גרונדשטיינלייגונג פון נייער דייטשער פאלקסשולע אין בעלגראד

בערטא גערסטעז

„כ׳זוך מיין קינד"

דאָס וואָס איך גיי איצט דערציילען, איז נישט קיין אויסגעטראַכטע מעשה. עס איז אַנ׳אמת׳ער פּאַרפּאַל, וואָס איז זיך פּערלאָפען מיט 8 חדשים צוריק, בשעת מיינע גאַסטשפּילען אין פּאַריז.

איך האָב זיך געהאַט צוגעוואוינט אין פּאַריז יעדען נאָכמיטאָג צו בעזוכען דעם גאָרטען פון עלעגאַנטען האָטעל „ריץ", כדי זיך צו זעטיגען דאָרט מיט אַ גלעזעל קאַווע. זיצענדיג דאָרט אַזוי אין אַ וואָכען־טאָג, איז צו מיר צוגעגאַנגען אַ גאַרסאָן און מיר צוגעטראָגען אַ שאַכטעל ציי־גאַרעטען, וועלכע עס האָט געשיקט די דאַמע פון אַ דערבייאיגען טישעל. איך האָב בעדאַנקט און האָב מיך גענומען אַרומקוקען. איך האָב דערזעהען פון דערווייטענס אַ קריסטליכע פרוי, פון אַ יאָהר עטליכע און 50. וועלכע האָט פון מיר נישט אַראָפּגע־לאָזט איהר בליק, אַ שוידער איז מיר אַריבער איי־בערן קערפּער. אַזוי שטאַרק האָבען מיר איהרע אויגען פערפּישופט. איך בין נאָך געזעסען אַ וואָסערע האַלבע שעה און בין דערנאָך אַוועק ..ו זיך אינדערהיים זיך צוגרייטען צו דער אָוענד־פאָר־שטעלונג.

אויף מאָרגען האָב איך ווידער בעזוכט דעם גאָרטען פון „ריץ"־האָטעל. איך האָב אָבער נישט בעוויזען אַריינצוקוקען אין אַנ׳ענגלישער צייטונג, ווי עס האָט זיך פּונקט אַנטקעגן מיר אַוועקגעזעצט די זעלבע געהיימניספולע פרוי. זי האָט נישט אויפגעהערט צו קוקען אויף מיר און האָט עפּעס געמורמעלט צו זיך, אַקוראַט, ווי זי וואָלט תפילה געטון צו אימיצען. און אַזוי גאַנצע 5 טעג נאָכ־אַנאַנד. ביז איינמאָל האָט זי זיך אויפגעהויבען פון איהר פּלאַץ און איז צוגעקומען האַרט צו מיין טישעל. ע־שט איצט האָב איך געקענט אַריינבלי־קען אין איהרע אויגען. גרויסע, גראָהע, פער־כמורעטע, פערביינקטע, אויסגעוויינטע אויגען, וועל־כע איך וועל, דאַכט זיך, קיינמאָל נישט פערגעסען...

זי האָט געפרובט פערפיהרען מיט מיר אַ שמועס און געפרעגט אויף פראַנצויזיש, אויב זי קען זיך צוזעצען. איך האָב געענטפערט. אַז יאָ, און געגעבען איהר צו פערשטעהען, אַז פראַנצויזיש איז פאַר מיר נישט איינגאַנצען צוגענגליך, אפשר קען זי אַנ׳אַנדער שפּראַך — דייטש, ענגליש אָדער גאָר פּויליש. דאָס לעצטע וואָרט האָט, ווייזט אויס, געווירקט אויף איהר ווי אַ באַלזאַם. די מרה־שחורה פון איהר פּנים איז מיטאַמאָל פערשוואונדען. זי האָט ווי אויפגעשטראַהלט פון פרייד און מיט איי־בערצייגונג אַ זאָג געטון: „יאָ, דו מוזט עס זיין!"

— ביזוי, הייסט עס, אַ פּוילישע? — האָט זי מיר [illegible] געפרעגט.

— יאָ, איך בין געבוירן אין פּוילן! איך האָב אָבער די גאַנצע צייט געלעבט אין אַמעריקע.

[illegible]

— אַ יאָהר 4, 5.

— טאָ, זיי וויסען, האָט זי אַ זאָג געטון, אַז איך האָב קיין טעות נישט געהאַט!...

ד יגעסט אין גאָרטען האָבען זיך מיט נייגיר גענומען צוקוקען צו דעם. וואָס עס קומט פאָר ביי מיין טישעל. איך האָב אויף דעם אויפמערק־זאַם געמאַכט דער פרוי און געהייסען איהר זיך ראשית כל אַוועקזעצען און בערוהיגען. זי האָט מיך געפאָלגט. איך האָב איהר דאַן געבעטען מיר פערטרויען, וואָס אַזוינס עס איז געשעהען.

און זי האָט מיט אַ שווערע, האַלב־צוריסענע שטים דערצעהלט, שוין אַ וואָך צייט זייט זי האָט מיר צום ערשטען מאָל דערזעהן, און זייט דאַן מיין אויסזעהען פערפאָלגט איהר. נעכטען ביי דער נאַכט בין איך איהר געקומען צו חלום און געזאָגט, אַז דאָס מיידעלע, וועלכע איז איהר פערלוירען גע־גאַנגען, ווען זי איז אַלט געווען 5 יאָהר, בין איך, און אַז יעדער ליניע פון מיין זייט איז איינגאַנ־צען אומגעציג, ווייל דאָס איז נאָר אַ בייזער שפּיל פון שטן, וועלכער וויל צושיידען אַ מאַמע פון אַ קינד. זי איז איבערצייגט, אַז איך בין איהר טאָכ־טער. אַזאַ האָט זי מיר געזעהן אין די לאַנגע יאָהרען פון [illegible]

[illegible] איהר טאָכטער בין איך. נאָר אַ קינד פון אַ יודישע מאַטע־מאַמע פון קראָקע, איך האָב איהר בעוויזען אַ בילד פון מיינע פערשטאָרבענע עלטערען, וועל־כען איך טראָג שטענדיג מיט זיך, און געבעטען איהר זיך צוקוקען ווי אומגלויבליך ענליך איך בין צו מיין מוטער.

זי האָט מיך שטיל אויסגעהערט. און ווען איך האָב געענדיגט, האָט זי בלויז געזאָגט: „מיינע חלומות האָבען זיך נאָך נישט געענדיגט. איך וועל זיך ווייטער מאַטער׳ן און וועל ווייטער זוכען מיין קינד. געפינען אָבער וועל איך איהם דאָך"!

זי האָט מעהר נישט געוויינט. איהרע אויגען זע־נען נאָך טיפער איינגעזונקען אין פּנים. דער קאָליר זייע־ער האָט זיך געביטען צו דער גרינ־קייט פון ים. און איך בין זיכער, אַז ווי אומענדליך גרויס און ברייט ס׳איז דער ים, אַזוי אומענדליך גרויס זענען געווען איהרע ליידען. אָרימע פרוי, אָרימע מאַמע! וועט זי שוין קיינמאָל מעהר נישט געפינען איהר קינד?!...

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

פאר א נייע וואהל-קאמפאניע צו די האנדווערקער-קאמערן

אויף דעם 2־טען דעצעמבער ה. י. זענען דורכן האנדעלס־מיניסטעריום בעשטימט געווארען די וואהלען צו דער האנדווערקער־קאמער אין ווארשא, דאס איז די ערשטע שוואלבע, ווייל גאנץ זיכער וועלען פארקומען וואהלען אויך אין די איבריגע 17 האנדווערקער־קאמערן, ווייל ערשטענס, איז די ערשטע האלבע קאדענץ שוין לאנג געענדיגט, און צווייטענס, האבען א טייל קאמערן קאמיסארישע פערוואלטונגען און דאס טאר לויט'ן אלטען געזעץ נישט דויערן לענגער ווי 9 מאנאטען.

הגם די האנדווערקער־קאמערן האבען אונז זעהר ווייניג געגעבען, איז דאך אונזער בעטייליגען זיך אין זיי זעהר און זעהר וויכטיג, בכדי דארט אפצוהיטען די יודישע אינטערעסען. דארט ווי די יודישע האנדווערקער זענען געשטאנען אויף דער געהעריגער הויך, זענען די יודישע אינטערעסען געווארען געהעריג רעספעקטירט און אויב די האנדווערקער־קאמערן האבען נישט פיל געגעבען, האבען זיי כאטש נישט געפעריגט קיין שאדען, אין דער קיעלצער קאמער, וואו א טייל יודישע ראטמענער האבען פערראטען די יודישע האנדווערקער - אינטערעסען, האבען מיר אזעלכע בלימעלעך: אין מיעכאוו, האט די לוסטריר־קאמיסיע אויף 7 פערזאן אריינגענומען 1 יוד און די ערשטע ארבייט איז געווען, אנצוהויבען אראפרוימען פון וועג א סך יודישע אונטערנעהמונגען וועלכע געפעלען נישט די קריסטען, מיר האבען געמוזט הייסען אויך דעם איינעם יוד ארויסגעהען פון דער קאמיסיע, כדי מיר זאלען די יודישע אונטערנעהמונגען קענען פערטיידיגען אויף אנ'אנדער אופן.

די קיעלצער קאמער הויבט ווידער אן צו פאדערן פון יודען, וועלכע ווילען זיך עקזאמינירען, אז זיי זאלען קענען לעזען און שרייבען פויליש, אנדערש וועט מען זיי נישט צולאזען צום עקזאמען. און דאס איז נישט קיין צופאל, ווייל דער קאמיסארישער פרעזעס מענצעל אין דער ווארשאווער קאמער האט נישט צוגעלאזט דריי יודען צום עקזאמען, ווייל זיי האבען דעם „זשיטשאריס" נישט אונטערשריבען אייגענהענדיג אין פויליש, נאר א דאנק דעם ענערגישען פראטעסט פון די 3 יודישע פערוואלטונגס־מיטגלידער פון דער קאמער האט זיך מענצעל דערוויל צוריקגעצויגען און די 3 יודען דאך צוגעלאזט צום עקזאמען.

פאר אונז איז קלאר, אז איצט פאר די וואהלען צו די קאמערן וועקען זיך ווידער די האפענונגען ביי די ענדעקעס און ביי פערשידענע אנטיסעמיטישע האנדווערקער־טוער צו פערכאפען די קאמערן און מאכען פון זיי א געוועהר צו בעקעמפען און אויסראטען די יודישע האנדווערקער.

מיר שטעהען אלזא פאר א פאקט, אז מיר מוזען זיך ענערגיש גרייטען צו די וואהלען, בכדי נישט צו דערלאזען ארויסגעשטויסען צו ווערען פון די האנדווערקער־קאמערן, ווייל דעמאלט וואלטען די קאמערן געווארען פאר אונז יודישע האנדווערקער, אנ'אמת'ער גיהנום. א גרויסע צאהל יודישע ווארשטאטען וואלטען געשלאסען געווארען און מיט דער צייט וואלט איבערהויפט די צאהל יודישע בעלי מלאכות געפאלען זעהר שטארק.

ס'איז נאך איצט נישט קלאר, צי וועלען די וואהלען פארקומען לויט דער אלטער וואהל־ארדינאציע, יעדענפאלס איז אונז בעוואוסט, אז עס גרייט זיך א דעקרעט וועגען ענדערען דאס געזעץ אין דעם זין, אז 2־דריטעל ראטמענער זאלען זיין געוועהלטע און 1־דריטעל נאמינירטע. צי מיר וועלען קענען ווירקען צו ענדערן דאס געזעץ, ווייס איך נישט. יעדענפאלס, שטעהען מיר אויף דער וואך און מיר וועלען קעמפען דערפאר, אז דאס געזעץ זאל נישט זיין לרעה פאר יודען.

אבער איינס איז אונז קלאר, אז מיר מוזען ווידער אנהויבען א קאמף אויף טויט און לעבען, אז דער ארטיקעל 3 פון אינדוסטרי־געזעץ זאל בעווארענען דעם עלטערען דור. וואס פיהרט א ווארשטאט נאך פאר דער צייט, איידער דאס צעכען־געזעץ איז אריין, און אז ער זאל נישט דארפען איבערהויפט בעלייגען קיין עקזאמען, און אז ס'זאל גענוג זיין א דעקלאראציע פון דער האנדווערקער־ארגאניזאציע, בעשטעטיגט דורך דער מאכט, אז דער בעל־מלאכה פיהרט טאקע אזוי לאנג זיין ווארשטאט און דאס זאל איהם געבען דאס רעכט צו שולען, לערן־יונגלעך.

און נאך איינס מוז פאר אונז קלאר ווערען: מיר, יודישע האנדווערקער, מוזען געהן צו די וואהלען געאייניגט אין געשלאסענע רייהען, און דער עיקר זארגען דערפאר, אז די נייע יודישע פערטרעטער צו די קאמערן זאלען זיין אויסגעפרובטע קעמפער פאר די יודישע האנדווערקער - אינטערעסען, כדי זיי זאלען נישט דערלאזען פערוואנדלען די קאמערן אין א געוועהר פון אויסראטונגס־פאליטיק געגען יודען. דאגעגען זאלען זיי דערפיהרען דערצו, אז די קאמערן זאלען ווירקליך נוצען ברענגען דעם יודישען בעל־מלאכה.

מיר זעהען איצט, אז צוביסלעך הויבען די קאמערן אן צו בעקומען רעגירונגס־בעשטעלונגען, פון קיעלצער קאמער שרייבט מען אונז, אז די יודען ענטזאגט מען צו געבען ארבייט. דאגעגען אין ווארשא ווערען די יודישע האנדווערקער בעסער בעהאנדעלט. דאס זעלבע איז מיט קרעדיטען, דארט, וואו ס'זענען דא דרייסטע יודישע פערטרעטער און נישט מה־יפית'ניקעס, בעקומען יודען קרעדיטען.

וואס יעדער האנדווערקער און סוחר דארף וויסען

צירקולאר פון פינאנץ - מיניסטעריום וועגען בעגרעניצען די עקזעקוציעס

ווי מ'טיילט אונז מיט פון צענטראלען קליין-הענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויסגעגעבען א צירקולאר פון 2-טען יוני ד. י. נומער 23/4/78212 צו אלע פינאנץ-קאמערן אין לאנד, אז דאס בעגרעניצען די עקזעקוציעס זאל דורכגעפיהרט ווערען אין פאל, ווען אין דעם רעקורס פון שטייער-צאהלער, זענען פערהאן קאנקרעטע פארוואורפען, דאס דער בע'עוולה'טער האט נישט געמאכט דעם אויסגעמאסטענעם אומזאץ (בעשטעטיגונגען, דאקומענטען, ביכער, פאקטען א. א. וו.). די פארוואורפען דארפען אין יעדען אינדיווידועלען ענין בעטראכט ווערען און דער רעזולטאט דערפון דארף זיך געפינען און צוגלייך אין דעם בעשלוס פון דער אפעלאציאנס-קאמיסיע, ווי אויך אין פארשלאג פון די שאצונגס-קאמיסיע.

בעזונדערס בעפולמעכטיגט דאס פינאנץ-מיניסטעריום, דאס אין פאלען, ווען די אויסמעסטונג איז געהעכערט געווארען פאר'ן יאהר 1931 אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1930, דארפען די רעקורסען פון די דאזיגע אין דער ערשטער רייהע בעטראכט ווערען, בעזונדער אכט דארפט געלייגט ווערען אויף די פאלען ווען ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען דאס מאל א העכערער אומזאץ ווי אין די פאריגע יאהרען. צום סוף איז אויך אנגעוויזען, דאס דער פארזיצער פון דער שאצונגס-קאמיסיע מוז אפהיטען דאס ארט. 88 פון געזעץ פון אומזאץ-שטייער, וועלכעס זאגט, דאס די רעקורסען פון די שטייער-צאהלער מוזען אין משך פון א חודש ד. ה. ביז'ן 15-טען יוני בעטראכט ווערען און איבערגעשיקט ווערען אין דער אפעלאציע-קאמיסיע.

צי דארף דער מלוכה'שער תבואה-אמט האנדלען מיט'ן האנדעל?

דער פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערן האט זיך געווענדעט צום האנדעלס-מיניסטעריום מיט א מעמאריאל אין וועלכען עס ווערט דורכאויס פערלאנגט, דאס מען זאל בעגרענצען די קאמפעטענץ און רעכט פון מלוכה'שען תבואה-אמט.

דער פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערן ווייזט אויף, אז דער מלוכה'שער תבואה-אמט קאנקורירט מיט'ן פריוואטען תבואה-האנדעל און מיט די מיהלען. דער אמט נעהמט אן תבואה צום מאהלען און פערקויפט דאס מעהל אויפ'ן היגען מארק. פערנעהמט זיך מיט עקספארטירען קארטאפעל א. ד. גל.

דער מלוכה'שער תבואה-אמט אפערירט מיט מלוכה'שע קאפיטאלען, דעריבער איז איהם לייכט צו קאנקורירען מיט'ן פריוואטען האנדעל און מיהלען.

דער פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערן פאדערט, אז דער מלוכה'שער תבואה-אמט זאל בלויז זיך פערנעהמען מיט אינטערווענירען אויפ'ן היגען תבואה-מארק און זאל קיין שום האנדעלס-טראנזאקציעס נישט מאכען. בעזונדערס זאל דער אמט אויפהערען פערקויפען אין פוילען מעהל און תבואה.

וואס פארא שטייערען דארף מען איצט צאהלען

מיר מאכען אויפמערקזאם, אז ביז'ן 15 יולי דארף מען איינצאהלען א ראטע פון ריטשאלט-אומזאץ-שטייער אין דער גרויס ווי זי איז אויפגעגעבען אין דער צאהלונגס-אויפפאדערונג.

ביז'ן 15 יולי דארף מען אויך בעצאהלען א „זאליטשקע" אויף אומזאץ-שטייער די יעניגע סוחרים און האנדווערקער, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס ביכער און זענען נישט אריינגערעכענט אין ריטשאלט-שטייער.

* * *

דעם היינטיגען חודש קען מען איינצאהלען דעם פערלעגענעם אומזאץ-שטייער און בעקומען א באניפיקאציע אין דער הויך פון 35 פראצענט פון דער איינגעצאהלטער סומע.

מען איז נישט מחויב איינצוצאהלען מיט אמאל דעם חוב. מ'קען אויך בעצאהלען א טייל, אויב מ'צאהלט א שטייגער הונדערט זלאטיס ווערט אראפגערעכענט פון חוב 135 זלאטיס. אין קומענדיגען חודש וועט די באניפיקאציע שוין בעטרעפען נאר 25 פראצענט.

אורטייל פון העכסטען געריכט וועגען האנדווערקער-לערן-יונגלעך

א וויכטיגער אורטייל פון העכסטען געריכט לויט'ן נומער 31—650 איז ארויסגעטראגען געווארען, וועגען האנדווערקער לעהר-יונגלעך.

דער אורטייל בעשטימט:

לעהר-יונגלעך פון האנדווערקער ווערען נישט פערעכענט פאר ארבייטער. ביים בעשטימען די קאטעגאריע פון פאטענט.

דאס הייסט, אז בנוגע דעם פאטענט ווערען נישט גערעכענט די לעהר-יונגלעך און מען קען זיי האלטען מעהרערע פערזאנען.

צי מעג מען העכערן דעם אבצאהל פון קראנקען-קאסע?

די אבצאהלען פון קראנקען-קאסע ווערען ווי בעקאנט בענומען לויט דער הויך פון די שכירות.

א אויסנאהם איז אבער דער אבצאהל פאר דינסטען, וואס ווערט גענומען נישט לויט דעם לוין, מחמת ס'דארף דאך ווערען אריינגערעכענט דער ווערט פונם עסען, נאר לויט א בעשטימטער קאטעגאריע, ענטשפרעכענדיג צום אויסגערעכענטען דורכשניט-לוין פון דעם, וואס א דינסט דארף פערדינען.

ביי היינטיגער שווערער צייט ווען א סך פרויען גייען אויף שטעלע פשוט צוליב נויט, טרעפט שוין גאנץ אפט, אז דער אויסגערעכענטער דורכשניט-לוין איז א גרעסערער ווי דער פאקטישער.

איצט האט די קראנקען-קאסע בדעה אריבערצופיהרען דעם אפצאהל פון דינסטען-לוינען אין נאך א העכערער קאטעגאריע.

די אויסרעכנונג איז, משמעות אזא, אז ווי-באלד מ'האלט א דינסט, מעג מען צאהלען דער קראנקען-קאסע עטליכע גילדען מעהר.

די דאזיגע אויסרעכנונג איז אבער נישט קיין ריכטיגע, מחמת אין ס'רוב הייזער, וואו מ'האלט דינסטען, איז עס נישט קיין לוקסוס, נאר א נויטווענדיגקייט ווי, למשל, ווען די פרוי איז פערנומען אין געשעפט, אדער ווען די משפחה איז אזוי גרויס, אז די בעלעבאסטע קען זיך נישט געבען אליין קיין עצה און אזעלכע פאלען וועט די העכערונג פונם אבצאהל זיכער זיך אברופען זייער שווער.

וועגען די האלב-יעהריגע פאטענטע

אין דער ווירטשאפטליכער פראקטיק זעהען מיר, אז די הנחות אויפ'ן שטייערן-געביט, וועלכע ווערען אויסגעקעמפט דורך די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, האבען נאר א מאמענטאלען עפעקט, אין אמת'ן האבען זיי קיין שום ממשות נישט און קיין שום בעדייטונג. יעדע פעראָרדנונג וועגען ענדערונגען אויפ'ן שטייער-געביט ברענגט אריין א כאאס אין דער גאנצער סטאביליטעט און שאפט א ברייט פעלד פאר פערשידענע אינטערפרעטאציעס פון די בעזונדערע אמטען, אזוי אז די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס ווערען בעשווערט מיט נייע אינטערווענצען און אויפטועכצען.

מיר וועלען למשל נעהמען די פראגע פון האנדווערקער-קארטען און פאטענטען.

ביי יציאת נשמה פון פערגאנגענעם יאהר — דעם 31 דעצעמבער 1931 איז ערשינען א געזעץ, אז בעלי-מלאכות, וועלכע ארבייטען אפילו אהן געדונגענע ארבייטער מוזען אויסקויפען פאטענטען. ס'איז א ברי, אז דאס דאזיגע געזעץ איז ערשינען אויפ'ן פערלאנג פון די שטייער-צאהלער — האנדווערקער, כדי אזוי ארום פאר זיך צו פערקלענערן דעם שטייער-קאנטיגענט, והשנית מאכען אומפעהיג די קאנקורענץ פון די, וועלכע טראגען נישט קיין שום לאסטען. א בעזונדער ארט האבען דא פערנומען די בייזשעטען פון די האנדווערקער-קאמערן.

דער לעצטער טערמין פון אויסקויפען פאטענטען דורך האנדווערקער, וואס ארבייטען אליין, איז בעשטימט געווארען אויף סוף פעברואר. האנדווערקער, וועלכע האבען נאך געהאט אביסעל ארבייט, האבען זיך צוגעפאסט צום דאזיגען טערמין און האבען אויסגעקויפט פאטענטען.

דערוויל האבען די לעצטע צייטען הונדערטער האנדווערקער בעקומען צוגעשיקט אויפפאדערונגען, אז זיי זאלען אין משך פון 8 טעג אויסקויפען פאטענטען, אויב נישט וועלען זיי בעשטראפט ווערען מיט א 20-פאכיגע סומע.

ס'איז דא פאר הונדערטער בעלי-מלאכות א פראגע: פונוואנען ווייסט דער „אוזשאנד", אז זיי פיהרען א ווארשטאט? פערשטייט זיך, אז „סורות" און ארגומענטען ווערען דא אויסגענוצט. מיר מוזען אבער פעסטשטעלען, אז דער שטייער-אמט שטיצט זיך אויף דער אפיציעלער מיטטיילונג פון דער אינדוסטרי-מאכט, וועלכע גיט אנ'אויסצוג פון די בעזיצער פון האנדווערקער-קארטען.

אאקטיש ווערט דערמאנט אינ'ם סוף פון ארט. 136 פון אינדוסטרי-געזעץ, אז די אינדוסטרי מאכט איז מחויב יעדע רעגיסטרירטע אונטערנעמונג מיטטיילען דער שטייער-מאכט.

דאס איז דער אפענער סוד!

ס'איז גאנץ גוט, וואס דער שטייער-אמט שטיצט זיך אויפ'ן רעיעסטער פון דער אינדוסטרי-מאכט. ס'שטעלט זיך אבער די פראגע, צי זענען די אויפפאדערונגען אקטועל. זענען דאך 70—80 פראצענט בעלי-מלאכות ארבייטסלאז, כאטש זיי האבען נישט נאר האנדווערקער-קארטען — נאר דיפלאמען, זענען דאך דא פיל פאכען, וועלכע ארבייטען 3—4 חדשים אין יאהר, ווי מאלער, קירזשנער א. א. און דווקא איצט ארבייטען זיי נישט — צי זענען זיי געצוואונגען אויסצוקויפען פאטענטען פאר א גאנץ יאהר? ווייל מען דאך נישט אנערקענען קיין האלביעהריגע פאטענטען, ווייל דאס געזעץ איז געבוירען געווארען מיט 6 מאנאטען צוריק.

דא זעהען מיר, אז די אויסגעקעמפטע שטייער-הנחה האט אריינגעברענגט א נייעם פלאנטער פון אינטערפרעטאציע, וועלכע עס ... אזוי וויקלען און בינדען די שטייער-אמטען.

ווייסען מיר דאך פון דער פראקטיק, אז ס'זענען דא אזעלכע בעזיצער פון האנדווערקער-קארטען, וואס ארבייטען נישט פאר זיך. אלענפאלס שטעלט זיך איצט פאר'ן האנדווערקער א שווערע אויפגאבע פון אינטערווענצען אין דעם פאל.

באהן-טאריף פון פראדוקטען זאל ביליגער ווערען

קומענדיגע וואך וועט אין קאמוניקאציע-מיניסטעריום פארקומען א צווישען-מיניסטעריאלע טאריף-קאמיסיע כדי זיך צו בעראטען וועגען ענדערען א רייה פראכט-טאריפען איבער ארטיקלען פון ערשטען געברויך. אין דער ערשטער רייה זאלען בעריקזיכטיגט ווערען די פאדערונגען פון די אגרארער וועגען פערקלענערען דעם פראכט-טאריף פון תבואה, קארטאפעל, מילך אדג"ל.

בעגרעניצט דעם אריינפיהר פון סאוויעטישע פיש

די סאוויעטישע האנדעלס-מיסיע אין ווארשא האט געשלאסען אנ'אפמאך מיט די פעראיינען פון פיש-פראדוצענטען אריינצופיהרען קיין פוילען סאוויעטישע פיש. לויט'ן אפמאך קענען די סאוויעטען אריינפיהרען קיין פוילען בלויז 1.500 טאן פיש א יאהר.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

(קאנסטאנטינער), טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אן אין רעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—12.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
ה
12
תמוז תרצ"ב

יולי
זון-אויפגאנג 3.28
זון-אונטערגאנג 7.34

פון האנדעלס-געריכט

3 רעגולאציעס אויף 12 און 15 פראצ. נעכטען בעשטעטיגט פון געריכט

אין פעברואר 1930, איז דער פירמע „יוזעף רייכענבאך", גאלאנטעריע-סוחר (פעטריק. 116) פערעפענטליכט געווארען אנ׳אויפצאלאשטש.

אויף דער לעצטער זיצונג האט רער ריכטער-קאמיסאר זיך געווענדעט צום געריכט, דעם ענין איבערצוגעבען דער פראקוראטור פאר א ביי־ווילינן באנקראט.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג איז געקומען צו אנ׳אויסגלייך צווישען דער פירמע „לייב דימאנט און יוסף קורץ", סוויטער-פאבריק (נאוואמיעסקא 21) מיט די בעלי-חובות. די פירמע רעגולירט אויף 12 פראצ. אויסצוצאהלען אין 3 8-הדשים׳דיגע ראטעס.

* * *

צו אנ׳אויסגלייך איז אויך געקומען צווישען יונה שווארץ (נאוואמ. 19) מיט די בעלי-חובות. אויך די פירמע האט רעגולירט אויף 12 פראצ.

* * *

דאס געריכט האט אויך בעשטעטיגט דעם רעגולאציע-פארשלאג פון וואלף איקא פון בזשע-זשין. איקא רעגולירט אויף 15 פראצ. אויסצוצאה-לען אין משך פון 2 יאהר.

„ציבוך" — דער מערדער פון פאטאגראפיסט ווילטשעווסקי ארעסטירט אין קאליש

א געשמידטער אין קייטען איז דער „פויגעל" געבראכט געווארען קיין לאדז

(2) ווי שוין בעוואוסט, איז דעם 12-טען יוני ד. י. אויסגעפיהרט געווארען א מארד אויף דעם פאטאגראפיסט וולאדיסלאוו ווילטשעווסקי אויף פשעיאזד 46.

מיט 2 טעג נאכ׳ן אויספיהרען דעם מארד, האט די פאליציי ארעסטירט דעם פריזירער מאי-קאווסקי, אויף וועלכען ס׳איז געפאלען א חשר, אז ער האט אויסגעפיהרט דער מארד, צוזאמען מיט דעם בעקאנטען פערברעכער פראנטישעק וויעל-גושעק, בעקאנט א. נ. „ציבוך". אזוי ווי „ציבוך" האט עוקר געווען פון לאדז, האט די פאליציי ארויסגעשיקט שטעק-בריף.

מיט 3 טעג צוריק, איז אין קאליש בעת א גובה ארעסטירט געווארען א חברה-מאן, און הגם ער האט זיך פעררופען אויף אנ׳אנדערען נאמען, איז אבער די פאליציי געווען זיכער, אז דאס איז דער בעקאנטער „ציבוך". לויט די פאטאגראפיע און פינגער-אפדרוקען, האט טאקי די לאדזער פאליציי פעסטגעשטעלט, אז דאס איז טאקע דער ריכטיגער „ציבוך" בכבודו ובעצמו. ער איז נעכ-טען א געשמידטער אין קייטען געבראכט געווארען קיין לאדז און איז איינגעזעצט געווארען אין תפיסה.

א חרפה און א שאנדע!

אזא חברה-מאן האט מען בעדארפט די הענד מיט די פיס אויסשרויפען!

(2) זינט א געוויסע צייט אפעריר אין אנדזשעיעוו און ווישניאוויע-גורע א באנדע יונגע שענטאזשיסטען, וועלכע „ציהען אן" געוויסע לעטניפשקעס, דאס זיי וועלן דערציילן פאר זייערע מענער, אז זיי פיהרען זיך אויף נישט לייטיש.

מורא-האבענדיג פאר סקאנדאלען בעצאהלען איינינע פון זיי דעם מס, אבי ס׳זאל זיין שטיל, קיין סקאנדאלען זאלען נישט אויסברעכען.

עס האבען זיך אבער אויך געפונען איינינע, וועלכע האבען נישט געהאט קיין חשק אויסצוקוי-פען זיך, און זיי האבען דעריבער פער׳מסר׳ט פאר זייערע מענער, ווי מען שאנטאזשירט זיי.

דעם פאריגען זונטאג האט איינער פון די אויסוואורפען בעקומען אנ׳אויפטראג פון אזא אומ-גערעכט-שאנטאזשירטער ווייבעל, אז ער זאל קומען נאכ׳ן „אויסקויף-געלד" אין דער לעסניטשובקע הינטער אנדזשעיעוו.

ויהי — און געווען איז עס אזוי געווען: אין דער לעסניטשובקע זענען עס אביסעל פריהער געקומען: ארטור רובינשטיין, אברהם זילבערמאן, אריה מאשענבערג און חיים קאק.

פונקט 4 נאכמיטאג איז אין דער לעסני-טשובקע „דערשינען" עפיס א יונגער שגץ, וועלכער האט א פרעג-געטון ביי די אנוועזענדע, וואו די „לעסניטשקע" איז.

דאן האבען זיך אלע 4 יודישע יונגעלייט א ווארף-געטון אויפ׳ן שאנטאזשיסט, כדי צו פער-האלטען איהם און איבערגעבען אין רשות פון דער פאליציי.

אזוי-ווי אבער דער פערברעכער האט זיך פערטיידיגט מיט א מעסער, און אלע האבען בעקו-מען איהם גוט צושטאכען, זענען ביי די „נוקם ונוטר׳ס" אפגעפאלען די הענט און זיי האבען איהם געלאזט אומגעשטערט ענטלויפען.

די שווערסטע וואונדען האט בעקומען חיים קאק, וועלכער וואוינט אין „בארענשטיינובקע". וויי-וויי, און דאס הייסט: גבורי ישראל...

שווער און איידעם בעפאלען א בעל-חוב

צע׳מזיק׳ן און רייסען ביי איהם ארויס פאר 10 טויזענד זל. וועקסלען

צווישען דער פאמיליע קארא (אגראדאווא 3) און ישראל וואלף זיידלער פון פאלודניאווא 23 עקזיסטירט א געלד-סכסוך, און אז א סכסוך מוז מען איהם ערלעדיגען. זענען ביידע צדדים אנומעלט אוועק צו הרב ר׳ אליעזר איטשע מייזעל, בכרי דורכצוקומען. ביז דאן איז אין דעם זעלביגען ענין געווען איינגעלייגט ביי אדוו. י. ווייצמאן וועקסלען אויף א גרעסערע סומע. ביי הרב ר׳ אליעזר איטשע איז דעמאלס נעבליבען, אז ה׳ שמואל קארא, וועלכער האט רעפרעזענטירט די יורשים קארא, זאל איינלעגען ביי א שליש א סומע פון 10,000 אין וועקסלען, ביז וואנען דער סכסוך וועט ענטגילטיג ליקווידירט ווערען.

נאכדעם ווי עס איז ארויסגעטראגען געווא-רען דער דאזיגער פסק. האט ה׳ שמואל קארא אפ-גענומען די וועקסלען, וואס זענען געווען דעפאנירט ביי אדוו. ווייצמאן און אויפן פאריגען מיטוואך איז געווען בעשטימט, אז ה׳ קארא זאל זיך טרע-פען ביי זיידלער׳ן אין זיין וואוינונג, בכדי פון דארט צו געהן דעפאנירען ביי א שלוש די וועקסלען.

אין א געוויסען מאמענט, ווען ה׳ שמואל קארא האט ארויסגענומען פון טאש די וועקסלען, איז ער בעפאלען געווארען דורך זיידלער׳ן, וועל-כער האט איהם געווארגען ביים האלז. זיידלער׳ן איז צוהילף געקומען זיין שווער סאכאטשעווסקי, וועלכער האט ביי קארא׳ן ארויסגעריסען די וועקס-לען. ה׳ קארא איז בעת-מעשה שטארק צושלאגען געווארען. דערנאך האט זיידלער ביי קא-רא׳ן צוגענומען וועקסלען אויף עטליכע הינדערט דאלאר, וועלכע ער האט געזאלט דיסקאנטירען.

ה׳ קארא האט אויפגעהויבען אנ׳אלארם זיידלער מיט זיין בני-בית זענען אבער געווען פארזיכטיג: זיי האבען בעצייטענס פערמאכט טיר און פענסטער אזוי, אז קיינער זאל נישט הערען, וואס אין שטוב קומט פאר.

מיט די צייכענס פון די קלעפ איז ה׳ קארא באלד נאכ׳ן בעפרייען זיך פון זיידלער׳ס „ליבענס-ווירדיגקייט", אוועק אין 5-טען קאמיסאריאט מעל-דען וועגען דעם אנפאל. דער אלטער סאכאטשעוו-סקי איז תיכף פערבעטען געווארען אין קאמיסאר-יאט און זיין איידעם זיידלער איז דורך די פאליציי אויך פערהאלטען געווארען. דער פאליציי האט זיידלער צוריקגעגעבען די צוגענומענע וועקסלען אויף קנאפע 10,000 זל. און 327 דאלאר. געגען ביידע ווערט פערפיהרט א פראצעס.

ווידער א גרויסע שרפה

אפגעברענט די פאבריק פון „גאלדמאן און וואלמאן"

(2) נעכטען האלב 10 אין דער פריה איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער פאבריק פון „גאלדמאן און וואלמאן", וואס געפינט זיך אין די פאבריק-בנינים פון קרעגינג׳ען אויף שענקע-וויטשא 53.

דאס פייער איז ענטשטאנען אין דער אפ-טיילונג פון סאלפאקטארען, און אזוי-ווי איז פער-לויף פון עטליכע מינוט איז דער גאנצער פארטער-בנין געשטאנען אין פלאמען, האבען די ארבייטער וואס האבען זיך געפינען אין פאבריק, רעזיגנירט פון זייערע אויבער-בגדים, און ארויסגעלאפען פון ברענענדען לאקאל.

צו דער שרפה זענען ארויסגערופען געווא-רען 4 פייערלעשער-אפטיילונגען. וועלכע האבען אין משך פון 3 שעה געפיהרט די רעטונגס-אקציע, אונטער דער לייטונג פון קאמענדאנט ד"ר גראה-מאן.

מיט׳ן פייער זענען אוועק אלע ווארשא-טען אין דער סאלפאקטארען-אפטיילונג, ווי אויך זאפאסען פון רויהען גארן און אויסגעפערטיגע שטאפען.

דער היזק בעטרעפט איינינע צעהנדליג טוי-זענד זלאטעס. די פאבריק איז געווען אסעקורירט. געארבייט איז איהר האבען 54 ארבייטער.

א הייל-אנשטאלט

פאר אוירען, נאז, האלז און אטעם-קראנקהייטען

פון **Dr. Z. RAKOWSKI**

אין בעלמי (הינטער לאדז)

נעהמט אן אנמעלדונגען אויף צו זיין און אפעראציע, הילף. — פיזיקאלישע היילונג, הייל-בעדער, זון-לופט, בעדער, הייל- און אטעם-גימנאסטיק.

צו ערפאהרען אויפ׳ן ארט אדער 11 ליסטאפאד 9

טעל. 127-81 1868

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) דינסטאג דעם 12 און מיטוואך דעם 13 ד. ח. 8 פריה הויבט אן אויף אל. קאשטשושקי 21 צו אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר׳ן יאהרגאנג 1911 און עלטערע וואס געהערען צו פ. ק. או. — לאדז-שטאט 1.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבאראוועצעס פון די אויבענדערמאהנטע יאהרגענג, וועלכע וואוי-נען אויף די שטחים פון 2, 3, 5, 8, 9, און 11 קאמיסאריאטען, וועלכע האבען זיך ביז-איצט נישט געשטעלט צו א מיליטער-איבערזיכט און האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א פאטאש (פלאץ-קאשטשעלני 10), א. כארעמוז (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשציאזד 59), ל. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

מ׳רייסט פון טויט און פון לעבעדיג

א שטרייק אין דער זגערזשער לוין-וועבעריי

(2) נעכטען איז אויסגעבראכען א שטרייק אין דער זגערזשער לוין-וועבעריי פון ליבראכען, מחמת דעם, וואס די פירמע האט פון די 19 גרא-שען לוין פאר׳ן אויסארבייטען טויזענד שוס גע-וואלט רייסען אגדערהאלבען גראשען.

אינטערעסאנט דערביי איז דער ביישפיל, וואס אין ביאליסטאק, אז מ׳האט פאר דערזעלבער ארבייט געוואלט פון 29 גראשען רייסען 4 גראשען — שטרייקען שוין די ארבייטער העכער 2 חדשים.

איבערגעפאהרען דורך א מאטאציקל

(2) נעכטען איז לעם פעטריקאווער 83 איבערגעפאהרען געווארען דורך א מאטאציקל דער טראמוואי - אנגעשטעלטער עדוארד סאבטשאק, וועלכער איז שטארק צושעדיגט געווארען.

דער שאפער מונ׳ם מאטאציקל איז ענטלאפען דורכגייער האבען אבער בעמערקט, אז ער איז געווען שטארק שיכור.

הארטנעקיגע פערשטאפונג

פון דארם-קאנאל, מאגען-פערשטימונגען. אלגעמיינע קראנק-הייטס-געפיהל ווערען בעזייטיגט זעהר אפט דורכ׳ן געברויך פון נאטירליכע ביטער-וואסער

Franciszka Józefa

גענומען פרימארגענס און אהענד צו א קליין גלאז. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקען.

לאדזשער שטאט-טעאטער

27 ציגעל-גאס 27.

יידיש דראמאטיש טעאטער אין ווילן

XVII יאר

ווילנער טרופע

דיר. מ. מזאה

היינט, דינסטאג, דעם 12 יולי ד. י.

5-טער גאסט-אויפטריט פון

זיגמונט טורקאוו

אין

„אנכל מאזעס"

3 אקטן מיט פראלאג (6 בילדער) פון שלום אש.

דראמאטיזירט: אידא קאמינסקא. רעזשי: זיגמונט טורקאוו.

בילעטן פון 50 גר. אן צו בעקומען אין די שטאט-טעאטער-קאסעס: פון 1 ביז 3 נאכמ. אין באשטעל-קאסע (טראוגוטא 1, קאמעראל-טעאטער), פון 7 אווענט אין שטאט-טעאטער

די מפלה פון דער „טויז רויט"

וואס איז „פערשיט געגאנגען" אויף דער הייסער מינוט

א טשעקאווע מעשה פון „ניי-אטוואצק"

דער ליבער דאַטשע-סעזאָן, האָט זיך נאָר וואָס אָנגעהויבען, דער קאָרן שטעהט נאָך אויף די פעלדער, און שוין דערצעהלט מען וועגען א טשעקאַווע דאַטשע-דראַמע, צוליב וועלכע א יונג-פאָר-פאָלק האַלט זיך ביים גט'ן.

מיר גיבען איבער די מעשה, אַזוי ווי זי איז דערצעהלט געוואָרען:

הינטער לאָדז געפינט זיך א שטעטעל— ק"ק גלאָוונע, הייסט דאָס שטעטעל. וואָלט מען אפשר וועגען דעם שטעטעל גלאָוונע וועניג וואָס געהערט. ווען נישט דאָס „קור-אָרט", וואָס געפינט זיך הינטער גלאָוונע —„ניי-אַטוואָצק" — רופט זיך דאָס „קור-אָרט".

פאַרוואָס עפיס גראָד ניי-אַטוואָצק און נישט ניי-ריוויערא? ניי מעראן? ניי ניצא? ניי מאַרינבאַד? — בלייבט א קשיא!..

אָבער נישט דאָס אָרט אינטערעסירט אונז, נאָר די מעשה, וואָס איז זיך אין ניי-אַטוואָצק די טאָג פערלאָפען:

איינע פון די ערשטע לעטניקעס אין ניי-אַטוואָצק, איז היי-יאָהר געווען א יונגע פרוי ב. פון לאָדז. זי איז אַהינגעקומען נאָך אין מאַי מיט א האַלב יעהריג קינד.

די ערשטע טעג, האָט די פרוי מיט קיינעם נישט גערעדט. גאַנצע טעג איז זי אַרומגעפאָהרען מיט'ן „וואוזיק", און האָט זיך מיט גאָרנישט פער-אינטערעסירט. יעדען פאַרנאַכט האָט זי אָפּגעוואַרט דעם מאַן, וואָס איז יעדען אָוונד געקומען מיט פּעקלעך און „פּאַקעטלעך".

ערשט אין א טריבען טאָג, ווען אויף דער דאַטשע איז געווען קאַלעמוטנע, דער מאַן איז צוליב'ן שלעכטען וועטער נישט געקומען, האָט זיך די פרוי אַראָפּגערעדט פון האַרץ, וואָס איר קוועלט, אין איין וועגס געוואָלט הערען אַנ'עצה פון אַנ'עלטערע פרוי, א שכנטע פון דער צווייטער וואַרענדע:

— איך האָב מיך טאַקע מיט איהן געוואָלט „פּראַדושען", וואָס איך זאָל טון? האָט די יונגע פרוי אָנגעהויבען אויסגיסען פאַר דער שכנ:ע איהר ביטער האַרץ;

— ווי זי קוקען מיך אָן. בין איך פון דער קימפּעט אָן קראַנק. דער דאָקטאָר זאָגט, אַז איך מוז אומבעדינג האָבען קריניק. מיין מאַן פייניגט מיך, אַז איך זאָל פאָהרען.

וואָלט איך אוודאי געפאָהרען, דאָס האַרץ שרעקט מיך—איך האָב מורא!

— פאַרוואָס שרעקט איהר זיך אַזוי — האָט די עלטערע שכנטע די בעציגען פאַר דער צונג!

— הערען זי גילדענע — האָט די יונגע פרוי זיין דערציילט ווייטער:

מיין מאַן האָבען זי דאָך געזעהען, ער איז א זעהר „פּשיסטוינער". די ווייבער „פּשעפּאַדען" פאַר זיינע טריט, און אַזוי ווי אין ניי-אַטוואָצק וואוינט איינע אַנ'אַלטע סימפּאַטיע פון לאָדז, האָב איך מורא, אַז אַזוי ווי איך וועל נאָר אַרויסשטעלען א פוס, וועט זיך די פּאַסקודסטווע „וואַשען" צו איהם.

— זאָגען זי נאָר מיר — האָט די עלטערע שכנ'טע געזאָגט, ווער דאָס איז די מכשפה — איך וועל זי שוין האָבען אויפ'ן אויג. איך „גאַראַנטיר" איהן, אַז זי וועט זיך שוין פון מיר נישט אַרויס-דרעהען...

דערהערט, אַז זי לאָזט איבער א זיכערע „שמירה" אויף איהר מאַנס סימפּאַטיע איז זי איזעק געפאָהרען קיין קריניצע מיט א לייכט האַרץ.

נאָר ווי זאָגט איהר: „דאָס ווייב טראַכט און דער מאַן לאַכט": די „סימפּאַטיע", אויף וועלכער דאָס ווייבעל האָט געהאַט א חשד, האָט גאָרנישט געחלומט צו כאַפּען א פלירט מיט איהר געוועזענעם „אָנהענגער", מחמת זי האָט שוין בעוויזען צו „געווינען דאָס האַרץ" פון אַנ'אַלטען בחור, וואָס פערבראַכט אין א פּענסיאָנאַט אין ניי-אַטוואָצק.

די עלטערע שכנ'טע האָט דעריבער אומזיסט די „סימפּאַטיע" געהיטען אויף שריט און טריט — קיין אויג האָט זי פון איהם נישט אַראָפּגעלאָזט פון בעגינען ביז שפּעט ביינאַכט, איז זי איהר נאָך געקראָכען שריט ביי שריט און נעכטיגע טעג! — די „סימפּאַטיע" „סימפּאַטיזירט" גאָר מיט אַנ'אַנדערען, נישט מיט איהר שכנ'טעס מאַן.

מיינט איהר דאָך א וודאי, אַז די שכנ'טעס מאַן, דער „פּשיסטאָינער" מאַנספּערשוין, פאַר וועלכען אַלע ווייבער טון „פּשעפּאַדע" האָט געפאַסט תעניתים? האָט איהר במחילה א גרויסען טעות! דאָס אומגליק איז געקומען פון אַנ'אַנדערע זייט — פון דער „טויז רויט".

ווער איז די „טויז רויט?", דאָס וועלען מיר אייך דערצעהלען:

אין ניי-אַטוואָצק, האָט זיך די לעצטע טעג געוואָרפען אין די אויגען א יונג שעהן ווייבעלע, וועלכע האָט זיך געקליידט „דאַ טוואַזשו" — אַלץ רויט: א רויטען זיידענעם שלאַפראָק, א רויטע שאַטקע אויף די האָהר, א רויטען זון-שירם, א רויטע טאַרעבקע, אפי' די האָהר האָט זי זיך אויך געפאַרבט אויף רויט—די ליעטניטשקעס האָבען איהר דערפאַר געגעבען א נאָמען—„טויז רויט"...

אַזוי ווי די „טויז רויט" האָט דערשנאַפּט דעם „פּשיסטוינע" מאַנספּערשוין, און דערוויסענדיג זיך, אַז ער איז א „סלאָמיאָנע וודאָוויעץ" אויך, האָט זי גענומען „איינלאַו", אַזוי לאַנג און אַזוי ברייט, ביז זי האָט זיך צו איהם „צוגעפּוצט". די ערשטע „ספּאָטקאַניע" איז געווען אין אָשין, א וועג אַזעלכער אויף וועלכען נישט איין ווייבעל האָט צו ווינען...

פון דאַן אָן זענען זיי ביידע: דער „פּשעס-טאָינער" מאַנספּערשוין מיט דער „טויז רויט" געוואָרען גאַנצע שמעלקעס. דאָס האָבען געזעהען אַנ-דערע ליעטניטשקעס, א חוץ די עלטערע שכנ'טע-וואָס איז גאַנצע טעג און נעכט געווען מיט דער אומשולדיגער „סימפּאַטיע".

וואָלט אפשר די גאַנצע מעשה מיט דער ליובקע פון דער „טויז רויט" אַראָפּ גלאַטיג, ווען נישט דער פּלוצלינגער צוריקקעהר פון דער יונגער פרוי פון קריניץ.

קומענדיג צוריק פון קריניץ שפּעט אין אָוונד, האָט זי געכאַפּט דער „טויז רויט" אין איהר וואוינונג, פערשטעהט זיך, נישט אַליין, נאָר מיט איהר אייגענעם מאַן. און דערביי האָבען זיי ביידע גאָר נישט גערעדט וועגען ליטעראַטור..

די מעשה איז באַלד מפורסם-געוואָרען, און די ליעטניטשקעס פון ניי-אַטוואָצק רעדען און סוד-לען זיך וועגען דער מפלה פון די „טויז רויט".

איצט איז די וואוינונג געשלאָסען, ווייל ביי-דע: די פרוי מיטן מאַן זענען ביידע איצט אין לאָדז, מחמת זיי גרייטען זיך צום גט-און די „טויז-רויט ?".

די „טויז-רויט" איז נעלם געוואָרען פון ניי-אַטוואָצק, און ווי ליצים שמועסען, זאָל טאַקע די „טויז רויט" פינאַנסירען דעם גט..

-זשאָן-

געהיימנישפולער זעלבסטמארד

פון א וויין-און-בראנפען-הענדלער

(2) נעכטען 4 אינדערפריה איז צו דעם קראַנקען-קאַסע-וועכטער אויף שפּיטאַלנאַ 2 געקו-מען זיין פריינד דער 34 יעריגער וויקטאָר אַלעק-סעוויטש, דער אינהאַבער פון וויין-האַנדעל אויף ראַקיטשינאַ 52.

אַלעקסיעוויטש האָט חתונה געהאַט מיט 5 וואָכען צוריק און האָט מיט זיין ווייב זעהר גוט געלעבט. ער האָט נאָר לעצטענס געהאַט מאַטעריעלע שוועריגקייטען.

נאָך א לענגערען געשפּרעך מיט אַנטאַשקע-וויטש'ן, האָט אַלעקסעוויטש' היגטערוויילעכץ צו-גענומען פון טיש דעם וועכטערס רעוואָלווער, און דערקלערט, אַז ער גייט אַרויס אין ביוראָ פון דער לעטשניצע אַנטעלעפאָנירען.

וכל דוה — ער איז אַריין אין דער ביוראָ און זיך דאָרט אַריינגעלאָזט א קויל אין קאָפּ.

אין א האָפנונגסלאָזען מעמד האָט מען אים אָפּגעפירט אין שפּיטאָל.

PRYWATNE POGOTOWIE LEKARSKIE
TEL. 12-333. ZIELONA № 6.
Szybka pomoc lekarska.—Przewóz chorych.

א רויב-אנפאל אין א דארף

(2) אין דאָרף סטאַראַ אָלשינאַ, קאָנינער קרייז, זענען אַריין באַנדיטען אין דער שטוב פון אַלאָאיזי וואָיטשעכאָווסקי, וואו זיי האָבען טעראָרי-זירט די עלטיטשקע אַננאַ וואָיטשעכאָווסקאַ, אויפ-געריסען א שיכלאַד און א קופער, און אוועקגע-רויבט 55 דאָלאַר און 700 זל.

די באַנדיטען זענען ענטלאָפען, און איצט זוכט זיי פּאָליציי.

ארעסטען אין פאביאניץ

(2) אין פאַביאַניץ איז נעכטען בעת א רע-וויזיע אַרעסטירט געוואָרען 31 פּערזאָן, ביי וועלכע מ'האָט געפונען אונלעגאַלע ליטעראַטור. אַלע זענען אַרעסטירט געוואָרען.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 12 יולי

11,28 — צייט - סיגנאַל. 12,05 טעגליכע פּרעסע-איבערזיכט' 12 40 מעטעאָראָלאָגישער קאָ-מוניקאַט. 12,45 גראַמאָפאָן-פּליטען. 3,40 גראַמאָ-פאָן-פּליטען. 4.35 קאָמוניקאַט פאַר פישער און שווימער. 4.40 רעפעראַט. 5 — פּאָפּולערער קאָנ-צערט. 6 טראַנסמיסיע פון לעמבערג. רעפעראַט. 6,20 טאַנץ-מוזיק. 7,15 פערשידענעס. 7,35 ראַ-דיאָ-פּרעסע. 7,45 קאָמוניקאַט פאַר דער לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער, רעפערטואַר פון די טעאַטערן. 8 פּאָפּולערער קאָנצערט. 9,50 פּרעסע בעריכטען. 9,55 קאָמוניקאַט פאַר לופט-פליהער. 10 — טאַנץ-מוזיק. 10,40 ספּאָרט-ידיעות. 10,50 טאַנץ-מוזיק.

אויסלאנד

8 — בערן, קאָנצערט. 8 מינכען קאָנצערט. 3,35 האַיזען— רעטשיטאַל קאָנצערט. 8,30 שטראַס-בורג, אָפּערע. טראַנסמ. פון פּאַריז. 8,30 מיי-לאַנד, „גראַף לוקסעמבורג". אָפּערעטע.

א פראווינצעריז אין לאדז

וואס חלשט שפילען, שפילט און... חלשט

(2) חנה בירענצוויג פון אָפּאַטאָוו האָט דער-זעהן, אַז אויף רוג אַלעיאַ קאָשטשושקי און זשע-לאָגאַ שפּילט מען אין ווערפעל און מ'געווינט — האָט זי אויך בעקומען חשק צו ווערען א „געווי-נער" און אַזוי ווי זי האָט בחרפּותינו הרבים פער-שפּילט גאַנצע 10 זלאָטעס, האָט זי זיך אוועקגע-שטעלט אין מיטען גאַס חלש'ן...

דעם אינהאַבער פון דעם גאַסען-„קאַסינאָ", אַנטאָני דאָמיניאַק'ן האָט מען אַרעסטירט.

DR. MED. J. ŁUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פון זעלבסטליכע אָרטאָפּעדישע
אַרטיקלען ווי: תקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע
הענד און פיס, גאָרסעטען א. אז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג

Dr. Wajnberg
ציגעל-גאַס 11, טעל. 126 02
ספּעציאַליסט פון האַרץ- און לונגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אָוונד.

ר. אייזראעל

דאס בופעט-מיידעל

(66

א סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער וועלט ... הייט

אַלאַ האָט צוגעמאַכט די אויגען, דעם קאָפּ צו-רי? וועקגעלייגט אויפ'ן אָנלעהן פון שטוהל און גע-זאָגט:

— רעד אַזוי, רעד ראָבערט, רעד אַזוי, דיינע ווערטער צוגעהען זיך אַזוי זיס אין מיינע אַלע אבֿרים, זיי זענען ווי באַלזאַם אויף די וואונדען פון מיין פערגאַנגענהייט און דאָס גליק פון מיין צו-קונפט. רעד אַזוי, ראָבערט...

ראָבערט איז צוגעגאַנגען צו איהר, געקושט איהרע הענד, איהרע האָר, איהרע באַקען און צום סוף האָבען זייערע ליפּען זיך צונויפגעפרעסט אין א לאַנגען, הייסען, ליידענשאַפטליכען קוש.

— דו פאָהרסט מיט מיר, אַלאַ קיין בערלין, נישט אמת.

— יאָ, איך פאָהר מיט דיר, וואוהין דו ווילסט נאָר, אויף עק וועלט, נעהם מיך מיט, צו דיר געהער איך איצט אָן מיין צוקונפט....

קאַרל האָט אַפילו נישט געפרובט צו פרעגען ראָבערטען, וואָס פאַרא מיטלען ער האָט אַנגעווענ-דעט, כדי דאָס מיידעל זאָל מסכים זיין מיטצופאָה-רען, פאַר איהם איז עס געווען פערשטענדליך, אַז יעדעס מיטעל, וואָס איז נאָר מעגליך געווען איז געווען כשר. ס'וועט נאָך אויסקומען ערגערע זאַכען צו טון, ביז דאָס מיידעל וועט אַרויס פון זייערע הענד און אַריינפאַלען אין תהום פון דעם שענדלי-כען און אויסגעלאַסענעם לעבען.

אויף צומאָרגענס זענען זיי שוין געפאָהרען קיין בערלין. מאַטילדע איז געווען זיכער, אַז זיי זענען אַוועק קיין שפּאַניען, וואו דאָס מיידעל דאַרף שוין אַוועקגעגעבען ווערען ביים פּאָרט. סטעפאַ האָט זיך געגרייט צוריקצופאָהרען קיין וואַרשאַ, כדי ווידער צו וואַרטען אויף אַנ'אויפטראַג אַדורכצו-פיהרען אַנ'ענין און צו פערדינען געלד. לייכט געלד.....

קאפיטעל 24

דער איבערברוך..

אַדוואָקאַט פּאָרעלסקי האָט איבערגענומען די פּערטיידיגונג פון מאַנקען און „בעריש מויז", אָבער צו קיין פּראָצעס איז בכלל נישט געקומען. ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אימיצער (דער אַדוואָקאַט האָט נישט געקענט דערגעהן ווער) האָט בעשולדיגט מאַנקען און בערישען אין אויספיהרען אַ גנבה און צוליב דעם האָט מען זיי אַרעסטירט ביים אַדוואָקאַט אין דער וואוינונג. מ'האָט זיי אָבער אין דער אויס-פאָרשונג גאָרנישט געקענט בעווייזען, און זיי זענען ביידע אין איין טאָג צוזאַמען בעפרייט געוואָ-רען, מאַנקע האָט זיך צוריקגעקערט גלייך צו פריידער מאַנען אונטערן בופעט. בעריש איז צוריקגעגאַנגען צו זיך אין דער געזעלשאַפט פון די אַלע, וואָס זענען געקומען צו משה „יאַט". פון אַלע זייטען האָט מען בעריש'ן גראַטולירט. אַלע האָבען דאָך זיך אַמבעסטען געוואוסט, אַז בעריש זיצט דאָסמאָל אינ-גאַנצען אומשולדיג. בעריש איז געווען אַנ'אָנגעכמור-רעטער, אַ בייזער, זעלטען מיט ווערמען עפּעס גע-רעדט, אַ פערמרה-שחורה'דיגער און אָנגעבלאָ-זענער.

— וואָס מאַכסטו בעריש ? האָט משה „יאַט" גע-פרעגט.

אַנשטאָט צו ענטפערען גלייך אויף דער פראַ-גע, האָט בעריש געענטפערט מיט אַ צווייטער פראַ-גע.

— און דו פערדינסט נאָך געלד אין דיין מלוכה פון די דאָזיגע יונגע חברה-לייט ?

— ניין, אויף מיין נאמנות, אַז איך לאָז זיי מעהר נישט איבער דער שוועל. איבריגענס קו-מען זיי גאָרנישט אַהער, ווייל זיי האָבען ערגעץ אין שטאָט אַנ'אָרענטליכע דירה.

— דו ווייסט וואו, משה, — האָט בעריש גע-זאָגט, ווי גאָר מיט אַנ'אַנדערען טאָן.

— ניין, איך ווייס נישט, נאָר אויב דו דאַרפסט דאָס וויסען, וועל איך דאָס אויספאָרשען, איך האָב אַ מענטשעל, וועלכער וועט זיך שוין דאָס דער-וויסען.

בעריש האָט אַליין נישט געוואוסט, צי ער דאַרף דאָס וויסען, צי נישט און האָט גאָרנישט מעהר דערויף געענטפערט.

מאַנקעס בעווייזען זיך צוריק ביי פריידער-מאַנען אין שענק ,האָט געמאַכט דעם געהעריגען רושם. פריידערמאַן אַליין איז געווען שטאַרק צו-פרידען, ער האָט זיך געפאָרעט, אַזוי ווי צו איהם וואָלט געווען געקומען עפּעס אַ חשוב'ער גאַסט.

— וואָס מאַכסט דו מאַנקע, מיר האָבען זיך שטאַרק אינטערעסירט מיט דיר, דו ווייסט דאָס אַליין. דאָס טסטו, וואָס דו האָסט בעקומען אין חדר אַריין, האָבען מיר דיר געשיקט. יעדער האָט זיך נאָכגעפרעגט אויף דיר.

מאַנקע איז געווען אין אַ גוטען הומאָר.

— אַ דאַנק אייך פאַר דעם אַלעם, איך ווייס, אַז איהר האָט געדענקט וועגען מיר, איך וועל אייך דאַנקבאַר זיין.

מאַנקע האָט זיך גלייך אַוועקגעשטעלט הינטערן בופעט אַזוי ווי זי וואָלט ערשט מיט פינף מינוט פון דאָרט אַרויסגעגאַנגען. זי האָט גענומען דאָס האַנטטוך אין דער האַנד, געווישט די גלעזלעך און דערווייל זיך אַרומגעקוקט איבער דער בעקאַנטער שענק, זי האָט פריינדליך געענטפערט אויף די בא-גריסונגען, וואָס זענען פון אַלע זייטען געקומען פון אַלטע בעקאַנטע. זי האָט געוואונקען צו יעדען איינעם קונה און איהם צוגערעדט, וואָס מעהר צו קויפען, וואָס מעהר צו טרינקען. אָבער אין זיך האָט זי דאָס, אַלץ אַזוי פיינד געהאַט, אַלץ איז איהר אַזוי מיאוס געווען, אַזוי ווי שטענדיג...

טוענדיג איהר געוועהנליכע אַרבייט, האָט זי איצט גאָר עפּעס אַנדערש אין זינען געהאַט, איהר בעפרייאונג האָט איהר נישט געמאַכט קיין גרויסען רושם, ווייל זי האָט געוואוסט, אַז ס'הויבט זיך אָן פאַר איהר אַ צייט, ווען די דאַרף אַדורכ-פיהרען אַ גרויסע מיסיע, זי דאַרף אויסטון אַ-זעלכעס, וואָס קען ווערען אַנ'אונגעהויער'ע גע-שעהעניש, וואָס קען זי אַליין, מאַנקען, אַרויס-פיהרען אויף דער אויבערפלאַך פון עהרליכען, אנשטענדיגען לעבען, צו וועלכען זי האָט אַזוי שטאַרק געשטרעבט. וואָס דאַרף געשעהען איז פאַר איהר געווען נאָך אַלץ נעבעלהאַפט און זי האָט זיך אַליין נישט אָפּגעגעבען דערפון קיין חשבון. אפשר האָט בעריש עפּעס מעהר געוואוסט וועגען דעם? זי האָט צו בערישען געהאַט דעם פולסטען צוטרוי און האָט איהם געגלויבט, אַז ער האָט זיך פערנומען אויף אַ גרויסע זאַך.

(פאַרטזעצונג קומט).

פון 10 חדשים אויף 3 חדשים

איז פערקלענערט געוואָרען די שטראָף פון דעם בעשולדיגטען אין דער קאַרטען־ און שאַנטאַזש־אַפּערע הערש מאַרקוס

די פערטיידיגער אַפּעלירען ווייטער

דעם 12 מאַי ה.י. איז אין שטאָטישען געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון אַ געוויסען לאָדזער סוחר וועלכער האָט לעצטענס געוואוינט אין בערלין, הירש מאַרקוס, מאַרקוס האָט פערלאַנגט פון היגען פאַבריקאַנט דיד קליינמאַן 20 טויזענד דאָלאַר דערפאַר, אַז ער זאָל שווייגען און נישט אויסזאָגען, אַז קליינמאַן האָט

געשפּילט מיט פאַלשע קאַרטען

און אַזוי־אַרום געוואונען אַ פערמעגען פון 93 טויזענד דאָלאַר. קליינמאַן האָט דאָס בעטראַכט אַלס שאַנטאַזש, און האָט אָנגעקלאָגט מאַרקוס׳ן פאַר פּרובען איהם צו שאַנטאַזשירען.

דער פּראָצעס איז געווען פול מיט סענסאַציעס.

מאַרקוס האָט דאַן ערקלערט, אַז זייענדיג אין וויסבאַדען האָט קליינמאַן געשפּילט מיט איהם אין „66" און געוואונען ביי איהם 550 מאַרק. קליינמאַן האָט אויך דאָרט געשפּילט מיט אַ רייכען אינדוסטריעלער איסערמאַן אויס בערלין, בעת דעם דאָזיגען שפּילען האָט מאַרקוס בעמערקט, אַז די 4 טייז פון דער טאַליע קאָרטען מיט וועלכע קליינמאַן האָט געשפּילט זענען געצייכענט, ער האָט די קאָרטען צוגענומען און היות ווי מאַרקוס האָט אין פערלויף פון אַ לאַנגע צייט ביי קליינמאַנען אין שטוב געשפּילט אין קאָרטען און פערשפּילט אַ סומע פון פופצעהן טויזענד דאָלאַר האָט ער ביי קליינמאַנען פערלאַנגט דאָס געלד צוריק. מאַרקוס האָט אויך ערקלערט, אַז ביי קליינמאַנען אין שטוב האָבען געשפּילט פון 16 ביז 18 פערזאָן, ביי וועלכע קליינמאַן האָט געוואונען 93 טויזענד דאָלאַר. ער האָט אגב אויך דערצעהלט, אַז ביי קליינמאַנען האָט מען געשפּילט אין „ניינטעל", און אַנדערע שפּילען, אין באַנק איז געלעגען געוועהנליך 300 דאָלאַר. לויט מאַרקוסעס ערקלערונגען האָט ער יעדעס מאָל פערשפּילט צו קליינמאַנען צו 4 ביז 5 טויזענד זלאָטעס און איינמאָל אַפילו 1300 דאָלאַר.

דער שאַנטאַזשירטער קליינמאַן האָט אויפ׳ן פּראָצעס דערצעהלט פאָלגענדע סענסאַציאָנעלע געשיכטע:

דעם 27 אויגוסט האָט ער געטראָפען מאַרקוס׳ן אין „גראַנד קאַפע" קליינמאַן האָט דערצעהלט מאַרקוס׳ן, אַז ער פאָהרט קיין פּאַריז צו בעזוכען זיין זוהן, וועלכער האָט דאָרט שטודירט.

דערויף האָט מאַרקוס געענטפערט, אַז ער פאָרט קיין בערלין און בעט קליינמאַנען אַז ווען ער וועט אַדורכפאָהרען דורך בערלין זאָל קליינמאַן זיך מיט איהם פערשטענדיגען, וועט מאַרקוס איהם און זיין פרוי ווייזען די שטאָט. קליינמאַן האָט דערויף מסכים געווען און ווען ער איז געקומען מיט זיין פרוי קיין בערלין האָט ער זיך געטראָפען מיט מאַרקוס׳ן, וועלכער האָט איהם געוויזען די שטאָט. אין בערלין האָט פּלוצלונג מאַרקוס ערקלערט אַז אויך ער מיט זיין פרוי פאָהרען קיין פּאַריז און זיי ווילען פאָהרען צוזאַמען, אַזוי איז אויך געווען אַלע צוזאַמען זענען אַוועקגעפאָהרען קיין פּאַריז. אין אַ בעזונדער קופּע, אין מיטען פאָהרען איז אין קאָרידאָר פון וואַגאָן אַדורכגעגאַנגען עפּעס אַן עלעגאַנטער הער. ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט איז דאָס געווען מאַרקוסעס אַ „בעקאַנטער".

מאַרקוס האָט דעם הער פאָרגעשטעלט קליינמאַנען אַלס אַ בערלינער מיליאָנער און גרויס־אינדוסטריעלער איזערמאַן, איזערמאַן איז אַריינגעקומען אין זייער קופּע, און פּלוצלונג האָט מאַרקוס פאָרגעלעגט אַז קליינמאַן מיט איזערמאַנען זאָלען צוליב „צייט־פערטרייב" שפּילען אין אַ טויזענד, קליינמאַן האָט צוערשט נישט געוואָלט, אָבער ווען מאַרקוס האָט ערקלערט אַז ער וועט שפּילען מיט קליינמאַנען שותפות, איז דער לעצטער דערויף איינגעגאַנגען. צוערשט האָט מען געשפּילט צ 10 מאַרק, דאַן צו 20 מאַרק, און דאַן העכער ביז 100 מאַרק, אין וואַגאָן ביז פּאַריז האָט קליינמאַן געוואונען אין פּאַריז האָבען זיך אַלע אָפּגעשטעלט אין אַ פּראַכטפולען האָטעל „אַמבאַסאַדאָר". דאָרט איז איזערמאַן צוגעשטאַנען צו קליינמאַנען אַז היות, ווי קליינמאַן האָט געוואונען אין וואַגאָן זאָל ער איהם געבען אַ רעוואַנזש. קליינמאַן האָט זיך ווייטער געלאָזט צורעדען און האָט ווייטער געוואונען אַלץ מיט מאַרקוס׳ן, קליינמאַן האָט געוואונען 600 מאַרק, דאַן האָט קליינמאַן זיך געגרייט אַ וועקצופאָהרען מיט זיין פרוי אויף אָפּרו קיין ביאַריץ, מאַרקוס האָט דאַן אָנגעהויבען צוצורעדען אַז זיי זאָלען נישט פאָרען קיין ביאַריץ ווייל ער קען נישט קיין פראַנצויזיש, באַר זאָל בעסער פאָהרען קיין וויסבאַדען, ווייל מאַרקוס מיט זיין פרוי פאָהרען אויך אַהין אויף קוראַציע. אין דעם דאָזיגען געשפּרעך האָט זיך אַריינגעמישט איזערמאַן, וועלכער האָט אויך צוגערעדט קליינמאַנען צו פאָהרען קיין וויסבאַדען, וואו ער וועט אויך קומען מיט זיין אייגענעם אויטאָ, וואָס קאָסט 10 טויזענד דאָלאַר. זיי וועלען מאַכען צוזאַמען אויספלוגען און אַזוי ווייטער. קליינמאַן האָט זיך ווייטער געלאָזט צורעדען און מיט זיין פרוי און מאַרקוס מיט זיין פרוי זענען אַוועקגעפאָהרען קיין וויסבאַדען, מיט אַ פּאָר טעג שפּעטער איז טאַקע געקומען אַהין. אָבער אָהן אויטאָ, איזערמאַן, ער האָט זיך פערטיידיגט דערמיט, וואָס דער אויטאָ איז קאַליע געוואָרען.

אין וויסבאַדען האָט זיך אָנגעהויבען דאָסזעלבע שפּיל. מ׳האָט אָנגעהויבען צוצורעדען קליינמאַנען, ער זאָל ווייטער שפּילען אין קאָרטען מיט איזערמאַנען, דער מאָטיוו איז ווייטער געווען אַז קליינמאַן האָט אין פּאַריז געוואונען געלד. קליינמאַן האָט געשפּילט, ס׳איז שוין געגאַנגען אין גרויסע סומען. אַ „טויזענד" האָט שוין געקאָסט 400 מאַרק וואָס מאַכט אויס 900 זלאָטעס. דאָ אין וויסבאַדען האָט שוין קליינמאַן אָנגעהויבען צו פערשפּילען, ער האָט שוין פערשפּילט דאָס געוואונענע געלד און נאָך דערצו זיבעצעהן הונדערט דאָלאַר, ווען קליינמאַן איז שוין געבליבען אָהן געלד, האָט זיך פּלוצלונג בעוויזען אויפ׳ן האָריזאָנט אַ נייער מיליאָנער, וועלכען מאַרקוס האָט פאָרגעשטעלט אַלס גרויסען טאַבאַק־פּלאַנטאַטאָר, אין כאַרבין און געהייסען האָט ער אושעפּסקי.

דער דאָזיגער אושעפּסקי האָט פאָרגעלעגט קליינמאַנען אַ הלוואָה פון 2000 דאָלאַר, קליינמאַן האָט באַר געדאַרפט אונטערשרייבען אַ וועקסעלע, אַ טשעק אָדער גלאַט אַ בריף, דעמאָלט האָט זיך קליינמאַן ערשט געכאַפּט אַז מען וויל איהם אַריינפיהרען אין באָד אַריין, ער האָט געפרעגט דעם כאַרבינער סוחר ווי קומט עפּעס דאָס, וואָס ער זעהט איהם צום ערשטען מאָל און וויל איהם שוין באָרגען געלד, יענער האָט דערויף געענטפערט, אַז ער האָט זיך נאָכגעפרעגט אויף קליינמאַנען אַז ער איז אַ רייכער מענש און דעריבער קען ער איהם באָרגען,

דעמאָלט ערשט האָט זיך קליינמאַן דערמאָנט אַז אַזאַ ענהליכער געשיכטע איז געווען מיט אַ לאָדזער זעהר רייכען סוחר, מיליבאַנד, וועלכער איז אַריינגעצויגען געוואָרען אין מאַריענבאַד דורך אייזערמאַנס פרוי אין קאָרטען־שפּיל מיט איזערמאַנען וועלכער האָט זיך דעמאָלט פאָרגעשטעלט אַלס אַ בריליאַנטען־סוחר, מיליבאַנד האָט דעמאָלט פערשפּילט זיין גאַנצען גרויסען פערמעגען, די חברה האָט נאָך ביי איהם אויסגענאַרט וועקסלען און געמאַכט פאַלשע וועקסלען, מיליבאַנד איז איצט אינגאַנצען רואינירט, קליינמאַן האָט צוליב דעם קאַטעגאָריש זיך אָפּגעזאָגט ווייטער צו שפּילען, האָט זיך געבאָרגט אויף די הוצאות און איז אַהיימגעפאָהרען.

מיט עטליכע וואָכען שפּעטער האָט זיך מאַרקוס פּלוצלונג בעוויזען אין לאָדז, ער האָט אָנגעהויבען אַרומצוגעהן צו קליינמאַנס בעקאַנטע: ענגעלמאַן, גאָטהייל און אַנדערע און דערצעהלט, אַז ער האָט פאַלשע קאָרטען, מיט וועלכע קליינמאַן האָט געשפּילט און דעריבער פערלאַנגט ער פון קליינמאַנען צוואַנציג טויזענד דאָלאַר. שפּעטער האָט ער די סומע רעדוצירט אויף פופצעהן טויזענד, אויב קליינמאַן וועט די דאָזיגע סומע נישט געבען, וועט ער עס פערעפענטליכען אין דער פּרעסע און דאַן איבערגעבען אין דער פּאָליציי, אַז קליינמאַן האָט געוואונען זיין גרויסען פערמעגען אין פאַלש קאָרטען־שפּילען.

קליינמאַן האָט זיך בעראַטען מיט זיינע געקאַנטע און ס׳איז געבליבען ביי איהם, אַז ער האָט דעם גאַנצען ענין איבערגעגעבען אין דער אויספאָרשונגס־פּאָליציי. דעמאָלט איז מאַרקוס ענטלאָפען פון פּוילען. די אויספאָרשונגס־פּאָליציי האָט געשיקט נאָך מאַרקוסען שטעק־בריף אָבער דאַן האָט זיך מאַרקוס אַליין געווענדעט צו דער פּאָליציי אַז ער וועט זיך שטעלען צום פּראָצעס, אויב ער וועט בעקומען „אַנ׳אייזערנעם בריף" אַז מ׳וועט איהם דערווייל נישט אַרעסטירען אַזאַ בריף האָט ער בעקומען.

אַ חוץ דעם אַלעם האָט נאָך קליינמאַן דערציילט, אַז מאַרקוס האָט זיך נאָך פערנומען מיט אַנדערע שאַנטאַזשען: ער האָט פאָרגעלעגט צו פערקויפען דאָלאַרען אין בערלין וואָס עס איז אין דייטשלאַנד אומלעגאַל, ווייטער האָט ער פערמסר׳ט לאָדזער סוחרים, וואָס האָבען געהאַט הייזער אין בערלין, און וועלכע האָבען זיי נישט אויפגעגעבען דאָ אין לאָדז, און אויסגעפּרעסט אַזוי אַרום געלד. מאַרקוס האָט אויף אַזאַ אופן שאַנטאַזשירט די ברידער טייך, יוליוש בראַונער, פריווין און פינקעל יודעלעוויטש און אַנד.

נאָכ׳ן אַדורכפיהרען דעם פּראָצעס אין דער ערשטער אינסטאַנץ, איז מאַרקוס פערמשפּט געוואָרען אויף צעהן חדשים טורמע און איז דאַן גלייך אין געריכט־זאַל אַרעסטירט געוואָרען.

מאַרקוסעס אַדוואָקאַטען האָבען אַפּעלירט און זיך געווענדעט צום קרייז־געריכט וועגען בעפרייען דעם פערמשפּטען מאַרקוס אויף קויציע ביז׳ן אַפּעלאַציע־פּראָצעס.

דאָס קרייז־געריכט האָט דעמאָלט בעשטימט אַ קויציע פון 20 טויזענד זלאָטעס, וועלכע מאַרקוס האָט נישט איינגעצאָהלט, און ער איז געבליבען אין טורמע ביז׳ן אַפּעלאַציע־פּראָצעס. וועלכער איז בעכטען פאָרגעקומען אין היגען קרייז־געריכט.

דאָס מאָל איז מאַרקוס פערטיידיגט געוואָרען דורך דריי בעקאַנטע לאָדזער אַדוואָקאַטען קאַבילינסקי און ליפּשיץ.

פון קליינמאַנס צד איז ווידער אַרויסגעטרעטען דער אַדוו. מאַנטלאַק.

צום פּראָצעס זענען אַרויסגערופען געוואָרען בלויז 3 עדות פון דער פערטיידיגונג: ראַגאָווסקי, קיסען און וואָלף, אַלע דריי האָבען זיך אָבער צום געריכט נישט צוגעשטעלט.

די פערטיידיגער האָבען רעזיגנירט פון די דריי עדות און דער פּראָצעס איז ווייטער פאָרגעקומען.

אַדוו. מאַנטלאַק האָט פאָרגעלייגט, צו רופען אַלס עדות דעם לייטער פון אויספאָרשונגס־אַמט, קאָמענדאַנט ווייער, וועלכער האָט געראַפּט פעסטשטעלען, אַז געגען מאַרקוס׳ן ווערט געפיהרט אַ נייע אויספאָרשונג אין אַ נייער שאַנטאַזש־אַפּערע אויף פופציג טויזענד דאָלאַר.

דאַן זאָל נאָך אַרויסגערופען ווערען אַלס עדות אַ געוויסער גוסטאַוו זילבערשטיין, פון פּיעטריקאָווער 271, וועלכער זאָל פעסטשטעלען אַז נאָך מיט צוויי יאָהר צוריק איז ער געפאַלען אַ קרבן פון דערזעלבער קאָרטען־שפּילער־באַנדע אין וויסבאַדען.

מאַרקוסעס פערטיידיגונג אָפּאָנירט געגען אַרויסרופען די דאָזיגע עדות, און דאָס געריכט מסכים אויף זייער שטאַנדפּונקט.

דער פּראָקוראָר קאָמאַראָווסקי שטיצט אונטער די בעשולדיגונג און פערלאַנגט איינצוהאַלטען דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ.

דאָס זעלבע פערלאַנגט אויך אַדוו. מאַנטלאַק.

די פערטיידיגער קאַבילינסקי און ליפּשיץ בעווייזען אַז דער פּראָצעס איז אומזיסט און אומנישט אויפגעבלאָזען געוואָרען: מאַרקוס האָט נישט שאַנטאַזשירט, נאָר ער האָט פערלאַנגט צוריק זיין געלד וואָס ער האָט פערשפּילט ביי קליינמאַנען. בכלל — דערקלערען זיי — זענען אין דעם פאַל נישטאָ קיין בעוועלהטע. זיי פערלאַנגען דעריבער דעם פערמשפּטען צו בעפרייען.

נאָך אַ לאַנגער בעראַטונג, טראָגט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט אַרויס אַנ׳אורטייל, לויט וועלכען די שטראָף ווערט מאַרקוס׳ן פערקלענערט פון 10 אויף 3 חדשים, מיט דער אריינרעכענונג פון די 2 חדשים וואָס ער איז שוין אָפּגעזעסען.

די פערטיידיגער דערקלערען, אַז זיי גיבען אָן אַ קאַסאַציע צום העכסטען געריכט.

דאָס אַפּעלאַציע־געריכט בעשליסט צו בעפרייען דעם פערמשפּטען אויף קויציע פון 3 טויזענד זל.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"
פערבאַנד־טרופּע פון א.א.פ. אין פּוילען. אָנפיהרונג: א. בעזמאַן.

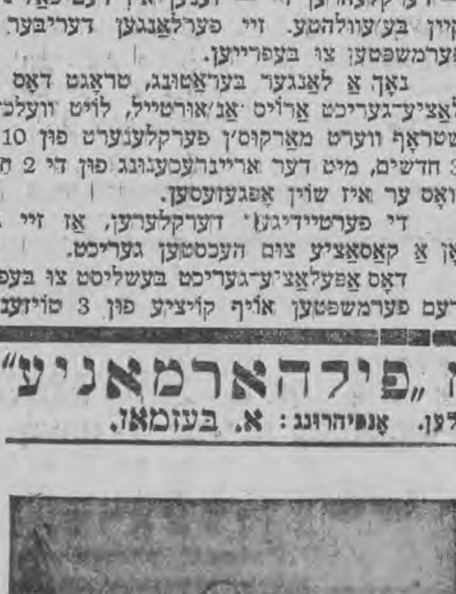

פּרייזען פון 50 גר. ביז 1.60
אַלע האָבען זיך שוין איבערצייגט
אַז אזא גלענצענדע אַפּערעטען - שוישפּילערין, זינגערין און טענצערין ווי
מרים קאַראַלאָוואַ
האָט נאָך לאָדז נישט געזעהן.
לעצטע 2 טעג מלכה׳לע
היינט און מאָרגען, 9 אָוונט
מיט מרים קאַראַלאָוואַ
מלכה׳לע
אין 3 אַקטען פון וו. שומסקי. רעזשי: פּ. קאַמבאַראָוו
די גרעסטע סענסאַציע פון סעזאָן!
וועט זיין די נייעסטע פּרעמיערע
„דעם בעקערס טעכטערל" מיט מ. קאַראַלאָוואַ
וואָס קומט פאָר אין די ווערטנסטע טעג.

די ניי־ערעפענטע
פּערפומעריע
BUCHWAJC
i ROTENBERG
11 ליסטאָפּאַד 13 (קאָנסטאַנטינער)
בעזיצט אויף לאַגער א גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע
קאָסמעטיק
צו צוגענגליכע פּרייזען. — רעיעלע בעהאַנדלונג!

רעוויו־טעאַטער
„GONG"
אין גאָרטען „SCALA"
17 שרודמיעסקאַ 17

היינט
גרויסע פּרעמיערע!
פּאַבאַר אויף שוויגערס
גרויסע רעווי אין 2 טיילען 20 בילדער. מיט׳ן אָנטייל פון E. REDEN און K. MASŁOWA ווי אויך
ניי־אַנגאַזשירטע קרעפטען Wł. Sadowski, Nina Tomska און אונזער בעקאַנטער H. Wróblewski

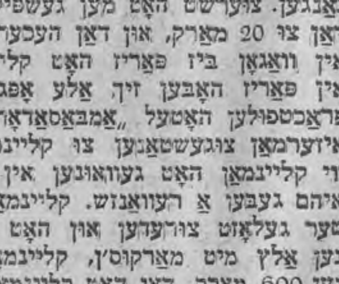

היינט פּרעמיערע!
די ליבעלעך פון אַזינגערין
ריהרענדע דראַמע, פול מיט סענטימענטען, גרויסע ליבע און אָפּפערונג
אין די הויפּט־ראָלען: די פּרימאַ־דאָנע פון דער ניו־יאָרקער אָפּערע
Grace Moore
ווי אויך דער בעריהמטער — כאַראַקטער־שוישפּילער
Andre Luguet
— אויסער׳ן פּראָגראַם: — לאַנד־אַקטואַליטעטען
הנהחה־בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען.
דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט און געקיהלט
אנהויב 5.30 נאָכמ., שבת און זונטאג 2.30 בייטאָג.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

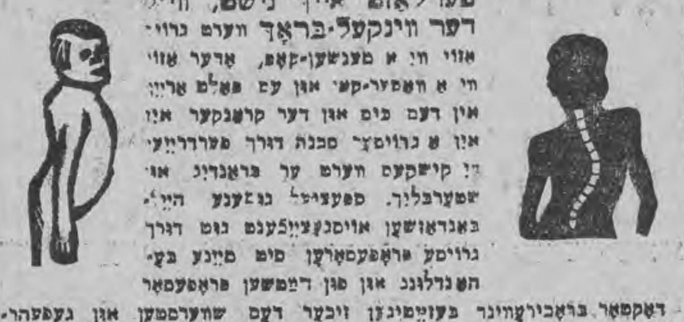

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרוי- אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קעי און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנת דורך פערדרייטע די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געזעצנע היילן באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע- האנדלונג און פון דעמשען פראפעסאר דאקטאר בראכוירעגווער בעוויזונגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהר- ליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, ליינונגען מיט הייל-גארטעסען און שפא- ראפען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גוטענע פיס און הענד, גוטענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע- דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס- פראפעסארען: פראפ. ד״ר בראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש- לער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10 פאר זיין גענצליך אויסקורירען מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט. היינט פיהל איך מיך גאנצליך געזונד.

א סראהן, רב.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל

שפאצירוואגענס

אייזען - ניקעל-

בעטען

מאטראצען

ספרענזשינאווע „Patent"

וויזשימאטשקעס אמעריקאנער

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער

„DOBROPOL", Łódź

Piotrkowska 73 (אין הויף)

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. איינער. ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט יערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאסאוו

כירורגישע אבטיילונגען ד״ר מעד. ס. סאנטאר.

Dr. med. **Haltrecht**

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–9 אווענד, זונטאג פון 10–1.

פאר אונבעמיטעלטע – לאטשניצע - פרייזען.

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. med.

Z. Dotyner

אוראלאג

ספעצ. ארצט פאר בלאזן נירען און אורין-קראנקה.

פיראמאווישא 2,

טעל. 148-95.

נעמט אן פון 6–8 נאכמ.

כעמיש-

באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

פון מאגיסטער

ב. שאץ

פיעטריקאווער 37

פראנט, 2 שטאק.

אנאליזען פון קאל, אורין בלוט און אנד.

מעסיגע פרייזען.

ל עכער

אויף דער מאשין ווערען אויסגענייט שרודמיעסקא 8.

ביי ג. נארדמאן

אלע דארפען וויסען

אז די פירמע

פערדער זגערזשער 7

לוטאמירערסקא 2 און זגערזשער 20

אין די איינציגע קוועלע, וואו מען קריגט אמביליגסטען צו קויפען

דאמען- און מענער-היטען

פון די נייעסטע פאסאנען און מאדערנסטע קאלירען, און גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירען מענער- און דאמען-היטען פון גאר אלט אויף גאנצליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג.

געדענקט די אדרעסען!

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!

מצבות פון 30 זל. און

ביז צו די טייערסטע גראניט-דענקמאלען

פיהר איך אויס ביליג און סאליד. אויף וואונש בעזוך איך די ג׳ קונדשאפט אויך אויף דער פראווינץ קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג פירמע „GRANIT"

לאדז, פאמארסקא 39.

8138

ווערקשטעל

פון **שירמס**

און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען.

נעמט אן אלערליי רעפעראטורן פון שירמס און שטעקנס

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „משאריי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון $2\,^1/_2$ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

גלייכשטעלונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ווארנונג פון 18-טען מאי 1932 אין „נייעם פאלקסבלאט". מאך איך עפענטליך בעקאנט, אז איך ציה צוריק אלע בעשולדיגונגען געגען **נחה ווייגטרויב** און דער ענין מיט איהר איז ערלעדיגט געווארען אויף א גוטוויליגען אופן, דאגעגען די בעשולדיגונג געגען **הערשעל טייטעלבוים** האלט איך ווייטער אונטער און וועל געגען איהם אויף נאך א שארפערען אופן עפענטליך ארויסטרעטען.

יואל טיגער, קאנסטאנטינער 42. 4250

בילינגער ווי איבעראל

אויפ׳ן זומער-סעזאן פעלד-בעטלעך פון אייגענער אויסאר- בייטונג. לעזשאקעס, האמאקעס, קינדער-בענקעלעך, אייזערנע צו- לייג-בעטלעך, מאטראצען. ספארט- וועגעלעך צו פאבריקס - פרייזען עמפפעהלט

KRAJOWA CENTRALA ŁOZEK

66 Piotrkowska 66

פאדערט איבעראל די בעוואוסטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע „CENTRA"

בעמ.: כ׳בארג אויס בעטלעך אויף זומער-וואוינונגען

KSIĘGOWOŚĆ ZAPROWADZA

פיהרט און ערלעדיגט אלערליי בוכהאלטעריע- ארבייטען פאר א קליינעם אבצאהל

ביורא „פאליוס"

אבטיילונג פון בוכהאלטעריע-עצות

לאדז, פיעטריקאווער 82, טעל. 184-39.

דער געוויסענהאפטער גנב

וועלכער האט מאנטאג 8.40 פריה אין דער באהן קאלומנא–לאדז–קאליסקא צוגע׳גנב׳עט א פארט- פעל מיט א גרעסערער סומע געלד און דאקומענ- טען ווערט געבעטען זיך דאס געלד צו האלטען, נאר די דאקומענטען מיר אפצושיקען אויפ׳ן אדרעס יעזשי זאנד. אל. 1 מאי 73. דיסקרעציע גע- זיכערט. מ׳קען זיך פערשטענדיגען טעלעפאניש 105-54.

4264

חדר „תורה ודת"

עם גן-ילדים

פל. וואלנאשטשי 6 (נייע שטאט)

מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכע רעמאנט ווערט דאס חדר צום נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.

איינשרייבונגען פון נייע תלמודים אויפ׳ן קומענדיגען שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאר פון כ״ג אייר (29 מאי) פון 9–1 טעגליך.

עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת" ווי ס׳ווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ׳דיגע אויפפיהרונג און ס׳ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען!

קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיים געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

צוליב׳ן קריזיס הנחה-פרייזען

לאטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116-33

ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען ד״ר גאלדשטיין-פאלאק, ד״ר יוסטמאן. ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר ציעגע, ד״ר ראקאווסקי, ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשאנער, ד״ר ווינבערג, ד״ר סטופעל. צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קראשיאווא ווי אויך וויזיטען אין שטאט.

רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצט. יכע אנאליזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט- קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען א״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעהמט אן פון 1–3 און פון 5–8 אוו.

א לאנגיעריגער

מיליטער-בעאמטער

שרייבט ערלעדיגט אין אלע מיליטער-זאכען ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר

איינציגע שפייזערס

מאז

פעטריקאווער 10

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג.

נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד, זונטאג פון 9–1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע–לעטשניצע-פרייזען.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

קויף און פערקויף

א פאטעפאן אין גוטען צושטאנד מיט א טישעל, ווי אויך 25 פליטען, איז פרייזווירדיג צו פערקויפען. צו ערפאהרען פאלודניאווא 9, פראנט, ביים זייגערמאכער. 4267

פלעצער צו פערקויפען ביי א טרוקענעם סאסנאווע וואלד אין דארף גראבינייץ, אונטער לאדז, 10 מינוט גאנג פון דער טראמוויי-סטאציע טעאפילאוו. צו דערוויסען זיך אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט" פון 3–5 נאכמיטאג.

פערשידענעס

אן איינגעפיהרט אינקאסא-ביורא זוכט א שותף מיט 500 זל. אפערטען אבצוגעבען אין „נייעם פאלקסבלאט" אונטער „עקזיסטענץ". 4253

פאר לערנען גמרא מיט א בחור 1 און א האלבע שעה טעגליך קען מען בעקומען אומזיסט לאזשי. אפערטע אונטער „גמרא".

כ׳בעזיץ א קאנצעסיע אויף א רעסטאראציע מיט אלקאהאל-פערקויף. עס ווערט געזוכט א שותף. אפערטען אין אדמ. אונטער „N. G." 4217

לאקאלען

א געוועלב צו פערדינגען נאוואמיעסקא 21. צו ערפאהרען ביי מאנדעלבוים, נאוואמיעסקא 21.

א געוועלב אוועקצוגעבען פון זאפארט אויף גלובנא 54. – צו ערפאהרען ביי קראנזילבער. גלובנא 56. 4264

בריוו קאסטענס

סוויטער ארבייטער נויטיג. קאנסטאנטינער 6 וואוינונג 18.

ס׳ווערט געברויכט א קוואליפיצירטע טאשען- נייערין צו סוויטערס, זיך צו ווענדען צו סאפיאל, פילסודסקיעגא 2 4271

אבאנעמענט-פרייז: פאר׳ן מעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער וואך 8 שמאלעם אין מעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ 4 „ נאכ׳ן מעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ 8 „ [illegible]

אנאנסען-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים, אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל. פאר׳ן איינצאלען פון טרמינען די אנאנסען אין דער צייטונג [illegible] די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. [illegible] i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska [illegible]